

QORTI CIVILI PRIM`AWLA

ONOR. IMHALLEF
JOSEPH ZAMMIT McKEON

Illum it-Tlieta 31 ta` Ottubru 2017

Kawza Nru.
Rik. Gur. Nru. 574/13 JZM

Carmel Gauci
(K.I. 413160M)

kontra

Neville Xuereb
(K.I. 663157M)

Il-Qorti :

I. Preliminari

Rat ir-rikors guramentat prezentat fit-13 ta` Gunju 2013 bil-procedura sommarja specjali li jaqra hekk :-

1. *Illi r-rikorrent huwa kreditur tal-intimat fl-ammont ta` sebgha u ghoxrin elf, sitt mija u tmienja u sittin euro u tlieta u sittin centezmu (€27,668.63) rapprezentanti bilanc minn somma ikbar ghal xoghlijiet ta` installazzjoni ta` elettriku, ilma u drenagg illi saru fil-fond tal-intimat li jinsab 'South View', Triq it-Taljana, Swieqi ;*

2. *Illi dan il-bilanc dovut ghax-xoghlijiet ta' installazzjoni ta' elettriku, ilma u drenagg jirrizulta mill-prospett anness u mmarkat bhala Dok. 'A'. Qeghdin jigu esebiti wkoll il-fatturi relattivi li jinsabu mmarkati Dok. 'B' sa Dok. 'L';*

3. *Illi ghalkemm l-intimat gie nterpellat diversi drabi sabiex ihallas dan l-ammont, huwa baqa' inadempjenti ;*

4. *Illi ghalhekk sal-lum il-konvenut huwa debitur tal-esponent fl-ammont ta' sebgha u ghoxrin elf, sitt mija u tmienja u sittin euro u tlieta u sittin centezmu (€27,668.63), liema dejn hu cert, likwidu u dovut u ma jikkonsistix fl-ezekuzzjoni ta' fatt u li sa fejn jaf l-esponenti, il-konvenut m'ghandu l-ebda eccezzjoni valida x'jaghti f'dina l-kawza ;*

5. *Illi l-esponenti jaf b'dawn il-fatti personalment ;*

Illi r-raguni ta' din it-talba hi l-konvenut ghandu jigi kkundannat ihallas is-somma ta' sebgha u ghoxrin elf, sitt mija u tmienja u sittin euro u tlieta u sittin centezmu (€27,668.63) rapprezentanti bilanc minn somma ikbar ghal xoghlijiet ta' installazzjoni ta' elettriku, ilma u drenagg illi saru fil-fond tal-intimat li jinsab 'South View', Triq it-Taljana, Swieqi u peress li jirrikorru l-elementi mehtiega sabiex din l-azzjoni tigi postulata taht l-Art. 167 et seq tal-Kap. 12, din il-kawza ghandha tinstema' u tigi trattata bil-procedura sommarja specjali ;

Ghaldaqstant, ir-rikorrenti jitlob bir-rispett illi din l-Onorabbli Qorti, prevja d-dikjarazzjonijiet necessarji u moghtija l-provvedimenti opportuni, joghgobha :-

1. *Tisma' dina l-kawza bid-dispensa tas-smigh a tenur tal-Art. 167 et seq tal-Kap. 12 ;*

2. *Tikkundanna lis-socjeta' konvenuta thallas is-somma ta' sebgha u ghoxrin elf, sitt mija u tmienja u sittin euro u tlieta u sittin centezmu (€27,668.63) rapprezentanti bilanc minn somma ikbar ghal xoghlijiet ta' installazzjoni ta' elettriku, ilma u drenagg illi saru fil-fond surriferit.*

Bl-ispejjez, komprizi dawk tal-ittra ufficjali tal-14 ta' Frar 2013 (Nru. 289/2013) tal-Mandat ta' Sekwestru prezentat kontestwalment kollha fl-istess ismijiet, u bl-imghax skont il-ligi kontra l-konvenut li minn issa huwa ngunt in subizzjoni.

Rat il-lista tax-xhieda u l-elenku ta' dokumenti.

Rat id-digriet li tat fl-udjenza tal-11 ta' Lulju 2013 fejn, wara li ddikjarat ruhha sodisfatta li l-konvenut kellu eccezzjonijiet x'jaghti kontra t-talba attrici kif dedotta, tat lill-konvenut ghoxrin gurnata zmien biex jipprezenta risposta guramentata.

Rat ir-risposta guramentata prezentata fil-31 ta' Lulju 2013 li taqra hekk :-

1. *Illi, fl-ewwel lok, l-esponenti mhuwiex il-legittimu kontradittur tal-attur għall-azzjoni kif proposta minnu in vista tal-fatt illi l-kreditu reklamant mill-istess attur, fil-verita', gie assunt fil-konfront tas-socjeta' N.M.R. Property Limited (C10907), u dan, kif jirrizulta mir-ricevuti fiskali intestati f'isem l-azzjenda gestita mill-attur, cioe' 'CLO Installations', hawn annessi u mmarkati bhala 'Dok. NX1' - 'Dok. NX3', fejn id-debitrici tal-obbligazzjoni in kwistjoni hija kjarament u espressament indikata bhala 'N.M.R. Property Ltd' jew 'N.M.R. Properties Ltd.' Għalhekk huwa car li l-esponenti ma kienx qiegħed jikkuntratta f'ismu personali izda, a contrario, kien qed jikkuntratta f'isem il-kumpannija msemmija qua direttur ewlieni tagħha. Għaldaqstant, l-esponenti għandu jigi liberat mill-osservanza tal-gudizzju, bl-ispejjez relatati mal-proceduri odjerni a karigu tal-attur.*

2. *Illi, mingħajr pregudizzju għas-suespost, it-talbiet tal-attur, kif dedotti, kif ukoll il-quantum reklamant minnu, huma nfondati, kemm fil-fatt kif ukoll fid-dritt, stante illi thallas l-ammont komplessiv ta' hdax-il elf u tlieta u disghin Ewro u hamsa u ghoxrin centezmi (€11,093.25), kif jirrizulta mir-ricevuti fiskali u mic-cekkijiet hawn annessi u mmarkati bhala 'Dok. NX1' - 'Dok. NX2' u 'Dok. NX4' - 'Dok. NX5', u dan akkont tal-ammont globali reklamant mill-attur fil-kawza odjerna. Għal kull buon fini u għall-finijiet ta' kjarezza, qiegħed jigi dikjarat li l-ammont ta' sitt elef Ewro (€6,000.00) (ara 'Dok. NX3' u 'Dok. NX6') mhuwiex komprizi u ma jiffurmawx parti mill-ammont reklamant mill-attur fil-proceduri odjerni u jidher illi gew imnaqqsin mill-ammont globali allegatament dovut lill-istess attur.*

3. *Illi, tenut kont ta' dak riportat fit-tieni (2) eccezzjoni suesposta, l-ammont reklamant mill-attur mhuwiex dovut mill-esponenti, u dan in vista tal-fatt li l-prestazzjonijiet, li għalihom qiegħed jigi reklamant korrispettiv, ma gewx esegwiti skont l-arti u s-sengħa, u dan kif jirrizulta mir-rapport tal-Inginier Roger Chetcuti, hawn anness u mmarkat bhala 'Dok. NX7' u kif ser jigi spjegat ahjar waqt it-trattazzjoni tal-kawza odjerna. Tali nuqqasijiet ikkagunaw pregudizzju serju lis-socjeta' NMR Property Limited (C10907) li, effettivament, sofriet danni ngenti b'konsegwenza ta' tali inadempjenza u, għaldaqstant,*

qiegħda tirriserva kull dritt spettanti lilha illi tipprocedi gudizzjarjament għar-rizarciment tal-istess.

4. *Illi, b`zieda izda mingħajr pregudizzju għas-suespost, l-azzjoni, kif proposta mill-attur, hija ntempestiva u mproponibbli stante illi, kif jidher ukoll mir-rapport hawn fuq imsemmi (**Dok. 'NX7'**), l-attur ma ezegwiex ix-xogħlijiet kollha li kien obbliga ruhu illi jagħmel u, għaldaqstant, baqa` inadempjenti għar-rigward tal-obbligi assunti minnu, liema fatt wassal għall-isbursar ta` spejjeż addizzjonali konnessi mar-ripristinjar u mar-rimedjar ta` tali xogħlijiet da parti ta` terzi, liema xogħlijiet, effettivament, baqghu ma gewx ezegwiti mill-attur skont l-arti u s-sengħa mistennija.*

5. *Illi, mingħajr pregudizzju għas-suespost, fi kwalunkwe każ, l-ammont reklamat hu wieħed eccessiv fid-dawl tar-rati riveduti mifteħmin bejn il-partijiet (ara **'Dok. NX8'** – **'Dok. NX11'** u **'Dok. NX12'** – **'Dok. NX22'**), liema diskrepanza ser tigi spjegata ahjar waqt it-trattazzjoni tal-kawza odjerna.*

6. *Illi, b`zieda ma` dak espost fil-hames (5) eccezzjoni suesposta, l-ammont reklamat hu wieħed eccessiv in vista tal-fatt illi, kif jidher mill-fatturi annessi mar-rikors gurantat tal-attur, tali ammont jikkomprenġi fih it-taxxa fuq il-valur miżjud (VAT), liema taxxa, fil-verita`, ma tithallasx mill-attur stante illi huwa ezenti mill-hlas tal-istess.*

7. *Għaldaqstant, in vista tar-ragunijiet suespost, it-talbiet tal-attur għandhom jigu michuda bl-ispejjeż kontriħ.*

8. *Salv eccezzjonijiet ulterjuri permessi mil-Ligi.*

Rat il-lista tax-xhieda u l-eleku tad-dokumenti.

Rat il-verbal tal-udjenza tal-14 ta` Ottubru 2013 fejn tat direzzjoni lill-partijiet sabiex igibu provi dwar l-ewwel eccezzjoni sabiex tingħata sentenza dwar din l-eccezzjoni.

Semgħet ix-xieħda, rat il-provi l-oħra, u semgħet is-sottomissjonijiet li tressqu dwar din l-eccezzjoni.

Rat is-sentenza illi tat fil-15 ta` Mejju 2014 fejn caħdet l-ewwel eccezzjoni, spejjeż għall-konvenut.

Semghet ix-xiehda u rat il-provi l-ohra li tressqu dwar il-mertu, inkluz ir-relazzjoni tal-perit tekniku Perit Alan Saliba li kien mahtur b`digriet taghha tad-9 ta` Mejju 2016, li wiegeb ukoll ghal domandi in eskussjoni.

Rat in-noti ta` osservazzjonijiet.

Semghet is-sottomissjonijiet tal-ahhar bil-fomm.

Rat id-digriet li tat fl-udjenza tat-30 ta` Marzu 2017 fejn halliet il-kawza ghas-sentenza ghal-lum.

Rat l-atti l-ohra tal-kawza.

II. Mertu

1. Provi

a) Xiehda

i) L-attur

Ikkonferma d-dokumenti esebiti a fol 47 sa 49. Id-dokumenti kienu kompletati mill-konvenut. Ic-cheque jew il-flus kontanti kienu jithallsu abbazi tad-dokument.

Stqarr illi huwa kien ghamel diversi xogholijiet ghall-konvenut fosthom fi groundfloor maisonette, fid-dar tieghu u ta` ommu kif ukoll kien gheni jirranga arblu u jaghmel id-dawl mieghu. Huwa ha hsieb ix-xoghol fil-blokka bini mertu ta` din il-kawza.

Qal li l-istimi li kien jitlob il-konvenut kienu johorgu f` isem il-konvenut ; l-istess kien isir fil-kontijiet.

Fisser illi l-inkariku tieghu kien illi jghaddi x-xoghol tad-dawl u tal-ilma fil-binja in kwistjoni li tinsab is-Swieqi. Meta tlesta x-xoghol, huwa sab problema biex jghaddi l-*invoices* lill-konvenut. Ghalhekk beda jghaddihom lill-inginier

Roger Chetcuti li kien inkarika l-konvenut. Wara li ghadda z-zmien, huwa staqsa lill-inginier dwar il-hlas dovut, u l-inginier Chetcuti wiegbu illi l-konvenut ma kienx qed jaqbel ma` l-*invoices* ghalkemm kienu affarijiet zghar. Stenna ftit taz-zmien iehor u pprova jibghat l-*invoices* bil-posta registrata izda dawn baqghu ma waslux ghand il-konvenut. Ghalhekk kellu jaghmel din il-kawza.

L-attur cahad li kien hemm ilmenti dwar ix-xoghol u dwar il-prezzijiet mill-konvenut jew mill-ingier tieghu. Li kieku kien hemm, dawn kienu jigu rimedjati qabel jitkejjel ix-xoghol, li ma kienx il-kaz.

Stqarr illi nghata l-inkariku fl-2008. Qabel beda x-xoghol, il-konvenut kien accetta l-*quotations* tieghu. Kien hu li hareg id-dokumenti a fol 38 sa 41 izda l-kitba li hemm bil-biro mhjiex tieghu. Il-konvenut kien talbu skont izda huwa ma biddel xejn mill-kont.

Spjega li d-dokumenti a fol 30 sa 32 jirrigwardaw xoghol iehor li kien ghamel ghall-konvenut u li mhuwiex mertu ta` din il-kawza. lil konvenut li mhux mertu ta` din il-kawza.

Qal illi tax-xoghol mertu ta` din il-kawza huwa thallas biss EUR 6,000.

Fil-**kontroezami**, xehed illi huwa lesta x-xoghol kollu li kien inkarikat jaghmel u hareg il-kont. Huwa ma ghamilx xoghol fil-kmamar tal-banju ghax dawn baqghu ma waslux. Kull fejn kien jiddependi minnu, huwa lesta x-xoghol kollu. Spjega li ma kienx kompli xoghol fil-katusi tad-drenagg ghax kellu l-problemi u l-inginier Chetcuti kien qallu li ser jghid lill-konvenut biex isib lil haddiehor ghal dak ix-xoghol. Fil-fatt ma hareg l-ebda kont ghal dak ix-xoghol.

Ikkonferma li kien hemm incident fejn kienu dahlu anke l-pulizija waqt li kien ghaddej bix-xoghol. Kienu kellmuh dwar kwistjoni ohra. Wara din l-okkazjoni, huwa qed jaghlaq ix-xoghol peress li minhabba l-ugigh li kellu f`idejh, ftehmli li jieqaf mill-progett.

Sahaq illi dak li hemm imnizzel bil-biro fid-Dok NX 11, NX 10 u NX 9 ma kinix il-kundizzjonijiet li ftehmli dwarhom. Dawk il-figuri qatt ma rahom qabel.

Cahad li l-inginier kien urieh id-dokumenti ezebiti bhala Dok NX 12 sa 16.

Stqarr illi l-materjal li adopera fix-xoghol in kwistjoni kien tad-ditti ABB u Equator. Ippreciza li *s-switches*, *socket outlets*, *MCBs*, *main switches* u *RCDs* huma tad-ditta ABB waqt li l-materjal kollu ghall-pajpijiet u *fittings* tal-ilma huma tad-ditta Equator. Iz-zewg ditti jforni prodotti ta' kwalita' tajba u huma ccertifikati mill-ISO standards u kif ukoll mill-British Standards.

ii) Il-konvenut

Xehed illi d-dokumenti a fol 27 sa 29 tal-process huma ricevuti tal-VAT.

Qal illi d-dokumenti a fol 28 sa 29 kitibhom hu.

Xehed dwar kif iltaqa' mal-attur u dwar ix-xoghol li ghamillu l-attur qabel dak in kwistjoni.

Stqarr illi l-progett in kwistjoni beda fl-2008.

Qal illi huwa kien talab lill-attur sabiex jaghtih il-prezzijiet tieghu. Huwa gab prezzijiet minghand haddiehor u tkellimhom mal-attur. Imbaghad l-atturi tah prezzijiet godda. Ipprezenta l-original tal-aggustamenti li saru mill-attur ghall-prezzijiet li kien ikkwota fil-bidu. Ghalkemm bl-aggustamenti l-prezzijiet xorta baqghu gholjin, huwa accetta li x-xoghol isir bil-prezzijiet aggustati.

Kompla jixhed illi huwa kkonsenja pjanti lill-attur ta' fejn u kif kellu jsir ix-xoghol tad-dawl u tal-ilma fl-appartamenti. Fil-pjanti hemm il-prezzijiet aggustati.

Stqarr illi huwa hallas lill-attur madwar EUR 17,000 permezz ta' hlasijiet akkont.

Kompla jixhed illi gara li huwa ghamel zmien indispost billi kiser siequ u ghalhekk ha f' idejn l-attur.

Meta rega' mar fuq il-post biex jara x-xoghol, ma kienx kuntent bix-xoghol. Ghalhekk inkariga inginier biex jindika liema xoghol ma sarx tajjeb. L-inginier beda jghidli liema xoghol kellu jigi rimedjat. Jaf illi l-inginier tkellem mal-attur izda dan baqa' ma rrimedjax ghad-difetti li kien hemm. Qal li Awissu 2011 l-attur kien skortat barra mill-bini tieghu mill-pulizija u ma baqax jahdem

hemm. Fil-fatt kellu jsib lil haddiehor biex jaghmel ix-xoghol tad-drenagg u tal-kmamar tal-banju.

Kompla jghid illi Mejju 2012 mar ikejjel flimkien mal-inginier. Dan ircieva l-kont fis-26 ta' Dicembru 2012.

Stqarr illi meta ra l-kont, huwa ghadha lill-inginier ir-rati li kellu u l-kont naqas b'EUR 2,000. Imbaghad kellhom jitnaqqsu mill-kont dawk ix-xogholijiet li baqghu ma sarux biex b'hekk il-kont rega' naqas b' EUR 8,000. Fisser li kieku kellu jiehu kont li dak li sar kien perfett minghajr difetti, il-kont kien ikun ta' EUR 19,000 u mhux ta' EUR 27,000.

Xehed illi huwa ma jaccettax il-kont tal-attur ghaliex ir-rati u allura l-prezzijiet kellhom ikunu anqas u ghaliex kien hemm diskrepanza fil-kwalita' tax-xoghol.

Qal li fil-flat 7 beda johrog il-pipe minn gol-conduit tat-telefon. Fil-Flat 4, kellu jinbidel il-wiring ghax instabu gonot bit-tape. Fi Flat 3, kien hemm leak tal-gas u kellu jinqala' l-madum u jerga' jaghmlu l-pipes tal-gas ghal gol-kecina. Flats 3 u Flat 2 gherqu bl-ilma minhabba t-tip ta' *valves* li ntuzaw. Kellu jsir tibdil fis-sistema ta' l-ilma ghax, kif saret, l-ilma gie mghoddi kollu minn got-tarag u jekk imur pajp, kellu jinghalaq ta' kulhadd, ghax ma jkunx jista' jigi stabbilit liema pajp ghandu l-hsara.

Kompla jghid illi fi flat 7, okkupat minn Dr Sharon Pace Gouder, beda hierreg l-ilma minn gol-conduits malli xeghlet il-magna tal-hasil. Dan kien xoghol li sar mill-attur. Kellu jinqala' l-madum u jsir xoghol rimedjali minn persuni ohra mhux l-attur ghax lil dan ma qallux biex imur jara l-problema. Dan gara fl-2013 wara li kienet diga' saret il-kawza.

Fil-**kontroezami** huwa ikkonferma li fil-kont ta' l-attur, ma kienx hemm imsemmija kmamar tal-banju. Sostna li l-pajpijiet gew ilkoll mlaqqa' gol-*boxroom/washroom*. Eventwalment l-attur spicca waqaf bil-pajpijiet fl-*ensuite*. Spjega li fil-*boxroom* kien hemm *drain* ghal magna tal-hasil. L-atturi hallat il-*hot* u *cold* ma' xulxin u gannathom flimkien.

Qal li l-quotations a fol 295 waslu ghandu skont id-data li hemm fuqhom. Huwa kkonferma li kien hemm zmien fejn inkwetat dwar il-*cash flow* ta' dan il-progett. Huwa diga' kellu indikazzjoni kemm ser tkun l-ispiza minhabba l-pjanti li saru fil-bidu. Ghalkemm accetta l-pjanta, ix-xoghol. Is-EUR 17,000 li hallas gieli bi flus kontanti u gieli b'cheques. Huwa nghata rcevuti tal-VAT.

Huwa cahad li qatt kien hemm korrispondenza bejn il-partijiet qabel ma saret din l-kawza.

iii) **Roger Chetcuti**

Xehed illi huwa *building services engineer*.

Qal illi kien inkarigat mill-konvenut sabiex jehodlu hsieb kwistjonijiet fi blokka bini li kien qed jizviluppa bl-indirizz Block B, Southview Mansions, L-Ibragg. Il-konvenut talbu sabiex jisharreg jekk ix-xoghol kienx qed isir tajjeb.

Spjega li l-*wiring* kien kollu lest hlief ghall-ahhar *terminations*, ossija t-twahhil ta' *sockets*. Il-*plumbing* tal-komun kien prattikament lest. Il-*conduit* u *wiring* kien lest ukoll. Meta huwa kien inkarigat, ix-xoghol kien fi stadju pjuttost avvanzat. Huwa gibed l-attenzjoni dwar xi affarijiet li kienu saru. Kull meta kien ikun hemm problema, il-konvenut kien jitlob il-parir tieghu u huwa kien imur fuq is-sit. Ix-xoghol tal-attur kien tkejjel. Mar mal-attur ikejjel darbtejn.

Stqarr illi meta l-attur telaq, kien ghad fadal xoghol xi jsir. Kien fadal il-*plumbing* tal-kmamar tal-banju u d-drenagg. Kien fadal ukoll it-twahhil tal-*intercom* ghax kulma kien ghamel kienu l-*points* u l-*conduit*.

Huwa ma kienx ghamel rapport dwar xogholijiet li ma kienux saru. Li ghamel hu kienu l-pjanti ta' kif kellu jsir ix-xoghol.

Kompla jixhed illi f' Dicembru 2012, l-attur ghamel kuntatt mieghu peress illi qal li ma setax ighaddi l-kont tax-xoghol tieghu lill-konvenut. Huwa offra lill-attur li jghaddi hu l-kont lill-konvenut. Huwa vverifika li l-kont kien jaqbel mal-kalkoli li kienu saru meta tkejjel ix-xoghol. Huwa mexa fuq ir-rati li kien semmielu l-attur. Il-konvenut ghadlielu rati ohra li, skont il-konvenut, kienu miftehna mal-konvenut.

Qal li r-rati li nghata mill-partijiet ma kienux jaqblu kollha. Il-konvenut indika rati li kienu miktuba bil-biro flok ohrajn li kienu maqtugha. Spjega li meta hadem ir-rati, huwa utilizza z-zewg rati li nghata mill-partijiet. Ma vverifikax ir-rati li tah il-konvenut ma' dawk tal-attur, peress li wara li l-attur tah il-kont, huwa ma kellux kuntatt iehor ma' l-attur. Kien sar xi tibdil. Infatti meta kien qed jara l-affarijiet ma' l-konvenut, sab illi fejn l-attur nizzel *plumbing* tal-*washroom* : EUR 500. Dik ir-rata ma kinitx indikata fir-rati li

kienu hemm. Ghalhekk sar kejl ta' l-pajpijiet, tnehhiet il-EUR 500 u minflok kienet adottata *a rate per metre*. Hekk sar ukoll għall-*plumbing* ta' t-tank u tal-kecina. Qal illi r-rata tal-attur kienet għal tank ta' 500 litru mentri t-tank li gie stallat kien ta' 300 litru. Kien ghalhekk li giet applikata r-rata tas- suq ta' tank ta' 300 litru. Apparti dan, mill-kont tal-attur, għamel tnaqqis għal xogħol li l-attur kellu jirringa.

Kompla jgħid illi dwar il-kejl ta' l-elettriku ta' l-appartamenti ma kien hemm problema.

Qal illi d-diskrepanza bejn l-ammont li talab l-attur u l-ammont li hadem hu kienet ta' madwar EUR 10,000. Mal-kontijiet li għaddielu l-attur kien hemm kont dwar post iehor li huwa ma jaf xejn dwaru.

Stqarr illi l-EUR 500 kellhom x'jaqsmu mal-*plumbing* tal-*washroom*. Qal illi ma kinitx *connection* mill-*washroom* mal-*meter room*. Kien hemm provvista ta' ilma kiesah u ta' ilma shun gol-kamra tal-banju mal-art. Qal li ma kienx hemm sett tal-kamra tal-banju ; dawn bdew jintramaw fi zmien ricenti meta bdew jinbieghu. Fil-fatt il-konvenut kien iħalli għall-klijent l-ghazla tal-kamra tal-banju.

Dwar l-ezekuzzjoni tax-xogħol mill-attur, xehed illi kien hemm zewg *leaks* fil-pajpijiet tal-ilma li għaddejin mill-komun. Kien hemm gonta fil-*cables* tad-dawl go appartament minnhom. Kien hemm klijent li akkwista appartament minnhom li rega' għamel *wiring* tal-appartament kollu; għala sar hekk ma setax jgħid. Kien hemm *leaks* ta' ilma mill-*washroom* mis-sistema tal-valvi li saru ; fil-fatt dawn kellhom jinbidlu. Qal li kien hemm pajpijiet tal-*conduit* li suppost kellhom jigu terminati fix-xaft; pero' mhux hekk sar. Kien hemm problema ta' klijenta li qabbdet il-magna tal-hasil u beda hierieg ilma mill-pajpijiet tat-telefon u tat-television. Qal li kien hemm xi *switches* li nkissru kif gew uzati. L-*earthbar* stallata ma kenitx ta' kwalita' tajba u b' saħħitha. Kellhom jinbidlu xi *circuit breakers*. Huwa pprepara rapport dwar dawn il-problemi fuq inkariku tal-konvenut. M'għaddiex kopja tiegħu lill-attur. In segwitu għamel rapport iehor ta' kemm gew jiswew ix-xogħolijiet rimedjali.

Qal li x-xogħolijiet rimedjali saru kollha izda kien baqa' xi affarijiet pendent. Ix-xogħolijiet rimedjali saru minn kuntrattur iehor li kien inkarigat mill-konvenut taht is-sorveljanza tiegħu. Huwa pprepara r-rapport tiegħu abbazi tar-rati ta' suq.

Fil-**kontroezami** xehed illi għandu *warrant* biex jipprattika l-inginerija gewwa Malta. Qal illi meta mar l-ewwel darba fuq is-sit, il-kaxxa li fuqha tehel

il-parti ta` quddiem tas-socket ma kinitx ghadha imwahnla. Sostna li jekk il-kaxxa ta` wara tkun mgħawwga, il-kaxxa ta` quddiem sejra tkun mgħawwga ukoll. L-inkariku tal-konvenut kien illi jara ix-xogħol tal-attur. Huwa kejjel ix-xogħol f` Mejju 2012 flimkien mal-attur. Huwa ma kienx konxju li kien hemm disgwid bejn il-partijiet dwar prezzijiet. Spjega li sar l-ghadd tas-sockets, *light points*, pajpijiet u ta` l-affarijiet kollha. Meta f` Dicembru 2012, l-attur tah il-kont biex jghaddih lill-konvenut, huwa ghaddielu ukoll ir-rati.

Xehed illi l-*conduit* kien vojta izda ma kienx jaf x` kien il-ftehim bejn il-partijiet. Ikkonferma illi fl-appartamenti, il-kmamar tal-banju ma kinux għadhom saru ; lanqas ma kien hemm l-accessorji. Ikkonferma illi sabiex isiru certa komunikazzjonijiet go kamra tal-banju irid ikun hemm sett fil-post. Stqarr illi l-attur ma kienx qed jippretendi hlas tal-*gullies*. Ikkonferma li fejn imiss ma` l-*gullies* tal-kamra tal-banju, min ikun qiegħed jinstalla l-kamra tal-banju, ikun irid ilaqqat l-pajpijiet kollha tad-*drains* minn mas-sett għal gol-*gully* ta` barra. Is-sengħa titlob li l-ewwel isir il-*gully*. Il-komunikazzjoni tad-*drains* minn *sink* għal *gully* tista` ssir anke wara.

Kompla jghid illi wara li ghadda l-kont lill-konvenut, dan ried jiltaqa` mieghu għaliex huwa kellu rati differenti dwar kif kellu jinhadem il-kont. Huwa qatt ma laqqa` lill-partijiet flimkien. Kollox kien jiddependi dwar xi ftehm.

Stqarr illi fejn imiss mal-*washroom*, kien hemm anke tikkil lest.

Spjega li l-inzul kien imkejjel separatament u għalhekk ir-rata ta` EUR 500 ma kinitx tinkludi l-inzul.

Stqarr illi meta qal illi kellu jkun hemm tnaqqis ta` EUR 10,000, huwa kien qed jirreferi għat-total.

Dwar il-kwistjoni tal-bdil ta` *circuit breakers*, huwa spjega li kien hemm inkonvenjenza peress li s-circuit breaker ta` gol-appartament u dak tal-komun ma kinux qed jiskattaw flimkien. Qal illi kull appartament kellu meter u salvavita. Spjega li hemm cable li jitma` s-salvavita ta` l-appartament. Ma kienx hemm *timedelay* bejn salvavita ta` fuq u dik ta` isfel. Ikkonferma li s-salvavita li wahnal l-attur kienet tajba izda kien qed jinholoq inkonvenjent.

iv) Carmen Galea

Xehdet illi hija l-*partner* ta` l-konvenut.

Qalet li tiftakar okkazzjoni meta l-partijiet iddiskutew ir-rati.

Fil-fatt l-attur kien mar il-post taghhom u bdew jiddiskutu l-*quotations* u l-prezzijiet ghal xoghol li kien ser isir fi blokka fl-Ibragg.

Taf illi wara li tkellmu, l-attur irranga xi prezzijiet fil-prezenza taghha.

Imbaghad il-partijiet iffiraw il-ftehim tal-prezzijiet.

Fil-**kontroezami**, hija xehdet illi ma tafx x'sar mill-karta tar-rati li kienu ffiraw fuqha l-partijiet. Sostniet li fid-diskussjonijiet li saru wara bejn il-partijiet, kien hemm drabi fejn kien hemm ilmenti dwar il-mod kif kien qed isir ix-xoghol.

Stqarret illi ma taf xejn dwar pagamenti li saru.

Fissret illi quddiemha l-inginier Chetcuti qatt ma tkellem.

Hija qatt ma ltaqghet ma` kuntratturi ohra li hadmu wara li baqax jahdem l-attur.

Qalet illi d-diskors dwar ir-rati sar qabel ma sar il-bini tal-blokk.

v) **Av. Dr. Sharon Pace Gouder**

Xehdet illi akkwistat in-nofs indiviz ta` appartement nru 7, South View Mansions, Block B, Triq it-Talja, Swieqi, f` Marzu 2013.

Qalet illi f` Lulju 2013, ftit wara li dahlet tghix fl-appartement, inqalghet problema fis-sistema tal-ilma tal-*washroom* tal-appartement. Meta xeghlet il-washing machine, beda hierieg l-ilma minn zewg plakek li jinsabu fil-*washroom* stess u li minnhom kienu hemm ghaddejnin il-wires tal-Melita Cable. Il-*partner* taghha ha *video* ta` l-ilma hierieg mill-plakek u baghtu lill-konvenut. Il-problema kienet fis-sistema ta` l-ilma u mhux xi problema li holqot hi. Il-konvenut ha hsieb jibghat lil persuna li rrimedjat ghall-problema. Ghax-xoghol rimedjali hallas il-konvenut.

Fil-**kontroezami**, xehdet illi r-ritratti ezebiti a fol 305 u 306 juru l-kamra zghira fejn hemm il-magna tal-hasil. Ir-ritratti hadhom il-*partner* taghha minn fuq il-mobile phone tieghu. Il-wires li jidhru fir-ritratti saru mill-persuna li ghamlet il-*connection* tal-Melita. Ikkonferma li wiehed mill-hitan tal-kamra tal-banju jigi l-istess hajt ta` din il-*box room*. Meta akkwistat il-fond, il-kamra tal-banju ma kinitx ghadha bil-madum.

Xehdet illi sussegwentement inqala` l-madum tal-kamra fejn hemm il-magna tal-hasil.

Stqarret illi wara li saru x-xogholijiet rimedjali, ma kellhomx aktar problemi.

vi) **Neville Cesareo**

Xehed li huwa nghata inkariku mill-konvenut sabiex jaghmel xoghol fi blokk flats l-Ibragg. Kien hemm problema ta` *flooding* fil-blokk. In segwitu l-konvenut tah aktar xoghol ta` kmamar tal-banju fl-istess blokk.

Stqarr illi meta beda jahdem ma kien sar l-ebda xoghol fil-kmamar tal-banju.

Qal illi kien materjal difettuz fil-*washrooms* li kien qed itajjar il-pajpijiet. Spjega li kull ma kien hemm fil-kmamar tal-banju kien li kien hemm *hot* u *cold* imwasslin barra mill-kamra tal-banju. Huwa kellu jqatta` kollox u jaghmel il-pajpijiet godda kemm tal-vit, kemm tad-*drains* u tqabbdu t-*toilets* mad-drenagg.

Qal li kien lahaq ghamel il-kmamar tal-banju ta` tlett appartamenti.

Zied jghid li appartu xoghol fil-kmamar tal-banju, huwa ghamel xoghol intiz sabiex ma jergax ikun hemm *flooding*.

Spjega li s-*shut valves* kienu difettuzi peress li meta tissikka naqra zzejjed, din kienet tigi f` idejk.

Huwa qal li bhala spejjez, huwa jiehu EUR 450 sabiex iqatta` l-pajpijiet, imbaghad jwahhal is-sett wara li jehel il-madum. Billi l-konvenut kellu hafna kmamar tal-banju xi jsiru, huwa thallas EUR 400 ghal kull kamra tal-banju.

Spjega illi huwa ghamel xogholijiet rimedjali sabiex l-*plumbing* jitla` minn gox-xaftijiet. Dan ix-xoghol sar peress li x-xoghol l-iehor ma ghaddiex minn fejn kellu jghaddi.

Stqarr illi kien hemm problema fil-flat 7 ghax il-pajpijiet ma kinux twasslu sas-shaft.

Qal li nqalghu diversi problemi fejn kellu jitkisser anke l-madum.

Fil-**kontroezami** xehed illi huwa *part-time electrician* u *plumber* izda ma ma kellux licenzja ta` *electrician*. Qal li huwa spicca jaghamel il-*plumbing* tal-kamra tal-banju u dan kull meta jinbiegh xi appartement. Huwa dejjem ircieva l-hlas minghand il-konvenut. Spjega li d-ditta fornitrici tal-valvijiet li kienu qed jaghmlu l-ilma ma kinetx dik li juza hu peress li huwa juza l-Acorn HEP 20. Bhala *shut valves*, huwa juza *quarter ten valves* tar-ramm. Il-konvenut inkarigah isewwi l-*boxrooms* tal-appartamenti kollha ghaliex beza` li kollha ha jigrilhom bhalma gara fil-flat 7. Il-materjali li utilizza l-*plumber* precedenti kien ta` ditta wahda.

Qal li l-*plumber* precedenti kien qata` flixkun tal-plastik u deffes id-drain tal-magna tal-hasil, il-wire tat-telefon u tat-television kollha flimkien. Dan minflok ma ttermina l-pajp fix-xaft. B` hekk meta gew tal-madum dawn tefghu t-torba u ccangjawha bil-madum bla ma kienu jafu b` dan il-*pipe* maqtugh. Solitament il-pajpijiet tal-*hot* u *cold* jkunu gos-shaft u mhux mal-art go kamra. Ix-xoghol li sar precedentement ma kienx jghaddi mis-shaft izda kien kollox midfun taht il-madum. Huwa qal li fil-kmamar tal-banju kulma sab kien holqa *hot* u *cold* illinkjati flimkien. Huwa dawn firidhom u baqa` jmexxi minn hemm. Spjega li x-xaft jinzal sal-kantina ghaliex fil-livell tal-*maisonettes* imbaghad hemm *sleeve* ta` katusa li tinfed ghal gol-kantina.

Kompla stqarr illi t-torba tingieb mis-sid jew minn dak li jkun ser jaghamel il-madum. Qabel jitwahhal il-madum, huwa jaghamel *pressure test*. Huwa spjega li ma ghamel l-ebda *pressure test* fuq ix-xoghol precedenti li kien sar fil-*boxroom*. Dan tal-ahhar ma kienx mehtieg ghaliex kien hemm il-*valves* kienu jinkisru meta jigu ssikkati. Qal li minn meta bidel is-sistema, ma rcieva ebda lment minghand il-konvenut.

b) Ir-relazzjoni tal-perit tekniku

i) L-inkariku

Din il-Qorti affidat lill-perit tekniku l-inkariku :-

1) Fl-ewwel lok, illi jistabbilixxi l-fondatezza tal-ammont pretiż mill-attur għax-xogħol ta` installazzjoni ta` elettriku, ilma u drenagg` mertu ta` l-kawza ;

2) Fit-tieni lok, illi jagħrbel id-difiża li saret mill-konvenut fejn qed jigi kkontestat l-ammont pretiż mill-attur, in relazzjoni anke mal-kwalita u mal-kwantita tax-xogħol ; u

3) Jistabbilixxi l-fondatezza ta` hlasijiet akkont li setgħu saru mill-konvenut.

ii) Kostatazzjonijiet

Dawn kienu l-kostatazzjonijiet tal-perit tekniku:-

3.1 Il-blokk fil-kwistjoni jinkorpora kumpless ta` garaxxijiet fil-livell tal-`basement`, mezzanini fil-livell tas-`semibasement` u blokk ta` sitt appartamenti u `penthouse` sovrastanti. Ix-xogħlijiet fil-kwistjoni saru fis-sitt appartamenti ta` dan il-blokk u kif ukoll fil-komun tal-istess blokk.

3.2 Dawn ix-xogħlijiet jikkomprendu xogħlijiet ta` dawl u kif ukoll xogħlijiet parzjali ta` ilma u drenagg`. Saru wkoll xi xogħlijiet oħra relatati mal-gass u kif ukoll `hallporter`.

3.3 Jirrizulta li l-attur kien intalab sabiex jagħmel dan ix-xogħol fis-sena 2008. Lejn Diċembru 2010 kien hemm 70-80% tax-xogħol lest (meta kien jonqos biss li jiġu nstallati l-faċċati u l-`fittings`) u f`dan iż-żmien il-konvenut introduċa lill-Inġinier Roger Chetcuti fix-xogħlijiet fil-kwistjoni. Lejn Awwissu 2011, l-attur waqaf mix-xogħol u fil-frattemp il-konvenut qabba lil haddieħor li kien lesta d-drenagg` pero mhux il-kmamar tal-banju billi dawn saru wara l-bejgħ. Fi Frar/Marzu 2012 l-Inġinier Chetcuti kejjel ix-xogħol fil-kwistjoni flimkien mal-attur.

3.4 Permezz ta` dan ir-rikors, l-attur qed jitlob minghand il-konvenut il-ħlas tal-bilanċ ta` €27,668.63 għal dawn ix-xogħlijiet. Minn naħa tiegħu, il-konvenut wieġeb li hemm diskrepanza fil-prezzijiet, diskrepanza fil-kwantita ta` xogħol u diżgwid fil-kwalita tax-xogħol u kif ukoll kwistjoni dwar il-ħlasijiet li saru billi l-konvenut qed jikkontendi li ħallas €17,000 akkont lill-attur, mentri l-attur qed jikkontendi li tħallas €6,000 u li l-ħlasijiet l-oħra li kienu saru ma kienux jirrigwardaw dawn ix-xogħlijiet.

iii) Osservazzjonijiet

Fil-mertu, il-kwistjonijiet trattati mill-perit tekniku kienu dawn :-

- Ir-rati miftehma
- L-ammont ta` xogħol li sar
- Il-kwalita` tax-xogħol
- Il-ħlasijiet li saru
- Il-kont

- Ir-rati miftehma

Il-perit tekniku jghid :-

4.1 L-attur qed jikkontendi li r-rati miftiehma huma daww f`Dok. `AF1` (fol. 145-148) mentri l-konvenut qed jikkontendi li r-rati miftiehma huma daww miktuba bil-pinna f`Dok. `NX8-11` (fol. 30-41).

4.2 Tressqet ix-xhieda ta` Carmen Galea, il-`partner` tal-konvenut, li qalet li l-partijiet iddiskutew il-prezzijiet, l-attur irrangahom u ffirmaw u kompliet li dan id-diskors dwar rati kien sar qabel il-bini. Il-konvenut ukoll ikkonferma li r-rati bil-pinna nkitbu mill-attur. Min-naħa l-oħra, l-attur innega li r-rati bil-pinna nkitbu minnu, filwaqt li xehed ukoll li l-irċevuti kien jiktibhomlu l-konvenut peress li hu ma tantx jikteb pulit.

4.3 Għalhekk, għalkemm l-ebda waħda minn dawn iż-żewġ rati ma hi ffirmata u wisq anqas l-aġġustamenti msemmija ma huma ffirmati (kif inhi l-prassi f`dan it-tip ta` xogħol), hemm dubju kemm

l-attur u l-konvenut ftiehm u kif qed tgħid Carmen Galea billi mill-istimi preżentati jirriżulta li l-kontendenti ma ffirmax xejn.

4.4 Barra minn hekk, il-konvenut jiġġustifika din it-teżi tiegħu billi jgħid li l-attur ingassa l-prezzijiet u rrangahom wara li l-konvenut urieh il-prezzijiet tal-oħrajn li kienu irħas. Minbarra li f'dan ir-rigward il-konvenut preżenta stima ta' 'Electroplus' (Dok. 'NB13' fol. 297 li tidher li hi l-istess bħal Dok. 'NB12' fol. 295-296) fejn ħafna mir-rati prinċipali huma għola minn dawk pretiżi mill-attur, l-istima l-oħra ta' 'Mega Watt Services' (Dok. 'NB14' fol. 299-300) ma tantx titfa dawl fuq din l-allegazzjoni tal-konvenut billi r-rati f'fol. 299 ma jaqblux mar-rati f'fol. 300.

4.5 Għal dawn ir-ragunijiet, l-esponent Perit Tekniku jikkonsidra illi għandhom japplikaw ir-rati printjati mill-attur fuq il-'letterhead' ta' 'CLO Installations' Dok. 'AF1' fol. 145-148 billi mill-provi mressqa ma jirriżultax li l-partijiet ftiehm mod ieħor. Dan dejjem salv merti ta' natura legali jew merti oħra mhux fil-kompetenza tal-esponent Perit Tekniku.

- **L-ammont ta' xogħol li sar**

Il-perit tekniku jgħid:-

5.1 Jirriżulta li l-Inġinier Chetcuti kejjel mal-attur f'Mejju 2012, u wara li f'Diċembru 2012 ċempillu l-attur għax ma setax jaqbad lill-konvenut, l-Inġinier Chetcuti għadda dawn il-kontijiet lill-konvenut fejn wara l-konvenut infurmah li r-rati mhux dawk li ftiehemu billi l-attur kien biddel dawn ir-rati bil-pinna. L-Inġinier Chetcuti qal li meta għadda l-kontijiet lill-konvenut diġa kien hemm xi diżgwid bejn il-partijiet.

5.2 L-Inġinier Chetcuti ħareġ żewġ kontijiet ibbażati fuq ir-rati bil-pinna fejn jikkompara wkoll mal-kont tal-attur. Kont wieħed huwa Dok. 'NX12-22' fol. 42-52 datat 28/01/2013 fl-ammont globali ta' €28,222.44 u l-kont l-ieħor huwa Dok. 'RC1' fol. 195-206 ukoll datat 28/01/2013 fl-ammont globali ta' €19,879.37.

5.3 *L-Inġinier Chetcuti jgħid li dwar l-elettriku qablu, bidel ir-rata eżempju dwar it-tank u neħħa mill-kont id-drejnijiet li kellhom jiġu rranġati.*

5.4 *L-attur jgħid li hareġ kont tax-xogħol li għamel u li għax-xogħol li m'għamilx bħal kmamar tal-banju, li ma waslux, u katusi ta' drenagg, minħabba li kien qed ibati minn idejh, ma talabx ħlas. L-Inġinier Chetcuti jikkonferma li kien fadal il-kmamar tal-banju u xi drenagg u kif ukoll it-twaħħil tal-`intercom` x'isir. Dwar din tal-aħħar jiġi rilevat illi l-ammont kwotat a fol 15 huwa għal `hallporter point` li ma jinkludix l-installazzjoni tal-istess `intercom`. Għalhekk, ix-xogħol fir-rigward kif stmat mill-attur qed jiġi kkunsidrat komplut. L-Inġinier Chetcuti jsemmi wkoll li ċ-`chase` tad-`drain` tas-sink u tat-`toilet` setat issir avolja ma jkunx hemm is-sett. Madankollu, l-attur m'hu qed jitlob l-ebda ħlas għax-xogħol ta' `drainage` fil-kmamar tal-banju għajr għas-`supply` ta' ilma kiesaħ u ilma shun imwasslin mal-art biss.*

5.5 *Dwar it-tankijiet tal-ilma installati, minn dak li deher waqt l-aċċess mhux kontestat li ntużaw tankijiet tat-300 litru minflok tal-500 litru kif miftiehem (fol. 147). Waqt l-aċċess deher li dawn it-tankijiet inżammu fuq il-post u qed jintużaw. Fir-rigward tax-xogħlijiet fil-kċina, kemm minn dak li xehdu l-Inġinier Chetcuti u kif ukoll Neville Cesareo, mhux kontestat li x-xogħlijiet tal-`plumbing` għall-kċina tlestew mill-attur.*

5.6 *Dwar il-kont tal-attur fol. 16, jirriżulta li dan il-kont jitratta materjal li minbarra li jinsab fi propjeta li mhix fil-mertu tal-każ odjern, huwa materjal li għadu jista' jiġi elevat mill-attur (ħlief għall-karretta li ma nstabitx). Barra minn hekk, dan il-materjal mhux ikkunsidrat bħala **“xogħlijiet ta' installazzjoni ta' elettriku, ilma u drenagg illi saru fil-fond surriferit”** kif speċifikat fl-ewwel talba tal-attur. Għalhekk, l-esponent Perit Tekniku qed jikkonsidra din il-fattura fol. 16 fl-ammont ta' €2,690.40 mhux dovuta, salv merti legali.*

5.7 *Dwar il-VAT, hemm qbil li r-rati ma jinkludux il-VAT. Fir-rigward il-konvenut ressaq il-ħames eċċezzjoni li l-ebda VAT m'hi dovuta billi l-attur huwa eżenti mill-ħlas tal-istess taxxa. Billi fuq dan it-tip ta' xogħol tithallas 18% VAT, billi fil-kontijiet tiegħu (fol. 52/206) l-Inġinier tal-konvenut żied il-VAT u kif ukoll billi ma tressqux provi dwar dak allegat mill-konvenut li l-attur huwa eżentat mill-VAT, l-esponent Perit Tekniku qed iżid din it-taxxa fil-kontegġi tiegħu, salv merti legali.*

- **Il-kwalita` tax-xogħol**

Il-perit tekniku jghid hekk :-

6.1 *Il-konvenut qed jibbaża l-pretensjonijiet tiegħu dwar il-kwalita tax-xogħol tal-attur fuq ir-rapport tal-Inġinier Roger Chetcuti Dok. `RC2` (fol. 209) li hejja wkoll stima tad-danni (fol. 211). Waqt l-aċċess miżmum mill-esponent Perit Tekniku - għajr għall-`istopcocks` mibdula` f'appartament numru 5, id-daqs tat-tankijiet u l-mod kif għaddejja s-sistema tal-ilma - dawn l-ilmenti ftit li xejn setgħu jiġu kkonstatati billi ngħata biss aċċess fil-komun u f'appartament wieħed mis-sitta li ħadem fihom l-attur mentri ħafna minnhom saru wkoll xogħlijiet fuqhom minn terzi nkarigati mill-konvenut.*

6.2 *Għalkemm il-konvenut ma ressaqx kontrotalba dwar id-danni subiti minnu minħabba f` dawn in-nuqqasijiet, u għalkemm ma jirriżultax li l-attur gie interpellat sabiex jirrimejja - fejn l-attur xehed li l-Inġinier Roger Chetcuti qatt ma lmenta dwar it-tip ta` xogħol jew dwar il-prezzijiet u l-ewwel darba li sema dwarhom kien fil-kawża għax kieku dan ix-xogħol ma kienx jitkejjel u kien jitkejjel wara li jitranga (f`dan ir-rigward jiġi mfakkar li l-Inġinier Chetcuti daħal fix-xena meta l-maġġorparti tax-xogħlijiet kienu tlestew u kif ukoll ħafna żmien wara li kien sar il-ftehim dwar il-prezzijiet) - u f`diversi każi lanqas tressqu provi dettaljati mill-konvenut fir-rigward, l-esponent Perit Tekniku jirrileva s-segwenti dwar l-istess rapport.*

L-ilmenti dwar l-elettriku

Il-perit tekniku jagħmel dawn l-osservazzjonijiet :-

1. *`Switches` li kif tagħfashom jinkisru. Minbarra li l-esponent Perit Tekniku ma gie muri l-ebda `switches` imkissra, ma tressqux provi li l-`iswitches` fil-kwistjoni huma ta` kwalita inferjuri jew li mhux idonji għal fejn ġew installati. Anzi, jirriżulta li l-attur uża `switches` ta` ditta waħda kif indikat fid-dettalji (Dok. `Z1` fol. 152) u mhux tilqit. Anke l-Inġinier tal-konvenut m`għamel l-ebda tnaqqis fir-rigward fil-kontijiet tiegħu (għajr għall-kwistjoni tar-rata) u lanqas illikwida xi danni fir-rigward.*

2. *`Switches` li bdew jinqalgħu meta tagħfashom fejn kien hemm tnejn jew tlett `switches` li kellhom din il-problema. Anke hawnhekk, l-Inġinier tal-konvenut m'għamel l-ebda tnaqqis fir-rigward fil-kontijiet tiegħu (għajr għall-kwistjoni tar-rata) u lanqas illikwida xi danni fir-rigward.*

3. *L-Inġinier Chetcuti jsemmi wkoll li jekk il-kaxxa kienet mgħawġa allura l-`fitting` tiġi mgħawġa. Għalkemm jeżistu `terminal boxes` li jippermettu `adjustments` fl-invell tal-`fitting` (mill-provi ma jirriżultax intużawx `terminal boxes` ta` dan it-tip), l-Inġinier tal-konvenut m'għamel l-ebda tnaqqis fir-rigward fil-kontijiet tiegħu (għajr għall-kwistjoni tar-rata) u lanqas illikwida xi danni fir-rigward.*

4. *Jissemma wkoll in-nuqqas ta` `bushes` fil-`consumer unit`, li għalkemm ma giex konstatat waqt l-aċċess billi dan ikun moħbi wara l-MCBs (Miniature Circuit Breaker), il-konvenut ma rreklama l-ebda tnaqqis fir-rigward hlief dak relatat mal-kwistjoni dwar ir-rati miftiehema.*

5. *L-Inġinier isemmi wkoll li l-`earthbar` fil-komun biex tgħaqqad l-`earthing` tal-komun u tal-appartament mal-`earth electrodes` mhix ta` kwalita u mhix b'saħħitha. La l-konvenut qed jallega li din l-`earthbar` mhix tal-kwalita pattwita: (A) fin-nuqqas ta` provi dwar `earthbar` ġdida allegatament installata; (B) billi l-appartamenti fil-kwistjoni huma mixgħula u qed jintużaw u kif ukoll (C) billi l-konvenut qed jippretendi li ma jhallas xejn għall-`earth electrode` (billi naqqasha mill-kont tal-attur filwaqt li ziedha fil-kont tiegħu li qed jippretendi li jithallas mingħand l-attur), l-esponent Perit Tekniku ma jikkonsidrax gust dan l-ilment.*

6. *Jissemma wkoll li kien hemm ġonta mdawwra bit-`tape` fil-`cables` tad-dawl go appartament numru 4 fejn il-klijent reġa għadda l-`wiring` tal-appartament mill-ġdid. Għalkemm l-Inġinier Chetcuti jsemmi "ġonta" waħda mentri l-konvenut isemmi "ġonot", u għalkemm l-arti u s-sengħa titlob li ma jsirux ġonot simili, l-esponent Perit Tekniku jirrileva illi ma jkunx hemm għalfejn li jsir il-`wiring` tal-appartament kollu mill-ġdid sabiex dan l-ilment jiġi rimedjat, imma jkun biżżejjed li jiżżarmaw il-`fittings`, jingibdu l-`wires` biex jiġu ċċekkjati, dawn il-`wires` jerggħu jingibdu lura fil-`conduits` u jerggħu jintramaw il-`fittings` bi spiża ta` €500 (inkluz il-VAT u għall-bdil tal-`wire` imġannat imsemmi) u għalhekk esagerata l-ispiża ta` €2,053.68 (eskluz il-VAT) pretiża mill-konvenut fl-istima fol. 213.*

7. Dwar l-RCDs (Residual Current Device), jissema li nbiddlu s-`circuit breakers` sabiex meta jfaqqà l-RCD tal-appartament ma jfaqqax ukoll dak ta` isfel (li jkun fil-komun hdejn il-`meter`) għalkemm l-Inġinier Chetcuti jgħid li dawn ġew mibdula "iktar minħabba inkonvenjenza milli minħabba xi `fault`". L-Inġinier jgħid li din l-RCD għandha tkun bl-istess `rating` pero b` `time delay` ta` `milliseconds` sabiex ta` isfel tfaqqà jekk ta` fuq tibqa mfaqqà. Kemm billi waqt l-aċċess deher li l-RCDs huma tal-istess kwalita bħall-Main Switch (fejn il-konvenut qal li l-RCDs fl-appartamenti ġew mibdula filwaqt li jiġi rilevat li t-`time delay` trid tkun fil-komun u mhux fl-appartament halli wieħed ma jkollux joqgħod joħroġ mill-appartament u jinżel isfel sabiex jerga jfaqqà s-salvavita lura) u kif ukoll minn dak imsemmi li xehed l-Inġinier Chetcuti, l-esponent ma jikkonsidrax ġust dan l-ilment.

8. Dwar il-`conduits` li kellhom jitterminaw fix-xaft u li minflok twaqqfu ġewwa l-appartament, jirriżulta li dawn il-`conduits` huma dawk relatati mat-`telephone`/`internet`/`television` li dwarhom l-attur mhu qed jirreklama l-ebda ħlas u għalhekk dawn ma jaqgħux fil-mertu tal-każ odjern. Barra minn hekk, dawn setgħu faċilment jiġu mwassla fejn kellhom jitwasslu qabel ma jsir il-madum għall-limitazzjoni tad-danni, jekk kien hemm, billi jkun jidher fejn dawn jitterminaw.

L-ilmenti dwar il-plumbing

Il-perit tekniku nvestiga l-ilmenti u għamel dawn l-osservazzjonijiet :-

Żewġ `leaks` fil-pajpijiet tal-ilma li għaddejjin mill-komun. Il-konvenut isemmi li kellu jsir `valve` hdejn it-tieqa ta` kull appartament għax jekk imur pajp tal-ilma li tiela mit-taraġ ma tkunx taf liema hu u trid tagħlaq kollox. Neville Cesareo (imqabbad mill-konvenut sabiex ikompli x-xogħol wara l-attur) xehed li l-`mains` kienu telgħin mit-tromba tat-taraġ u hu ssuġġerixxa li jagħmluhom jitolgħu mix-xaft li kienu jibqgħu neżlin għall-`basement` u qalgħu il-madum biex għamlu `sleeve` (katusa biex jgħaddu s-servizzi minnha) mix-xaft iż-żgħir għax-xaft il-kbir biex fl-eventwalita ta` `leaks` ikunu jistgħu jitolgħu b`kollox ġdid mix-xaftijiet. Għalkemm f`sistema tal-ilma m`għandux ikun hemm `leaks`, li wieħed jagħlaq il-`mains` kollha mhix xi haġa kbira li wara kollox xorta waħda hekk ikollu jsir li kieku l-pajpijiet ittelligħu kollha mix-xaft. Dwar jekk għandux isir it-tlugħ mill-`main` mill-komun jew mix-xaft, fin-nuqqas ta` pjanta dwar kif kellu jsir ix-

xogħol, l-għażla taqa f`idejn il-`plumber` (f`dan il-każ l-attur) billi kull għażla għandha l-vantaġġi u l-iżvantaġġi tagħha: (A) li titla mill-komun għandu l-vantaġġ li faċilment tista' taħdem fuqu f`każ ta' ħsarat (fejn m`għandikx għoli u m`għandikx għalfejn toqgħod tidħol fl-appartement) u l-iżvantaġġ li jridu jitqattgħu it-trinek mentri (B) li titla mix-xaft għandu l-vantaġġ li l-pajpijiet ikunu mikxufa u jidhru imma għandu l-iżvantaġġ li wieħed irid jiddendel fil-għoli. Għalhekk, wieħed ma jistgħax jgħid li sar xi xogħol mhux skont l-arti u s-sengħa għajr għaž-żewġ `leaks` imsemmija li qed jiġu stmati fl-ammont ta' €200.

Kien hemm `leaks` ta' ilma mis-sistema tal-valvi li saru fil-`washroom` li wara nbiddlu fejn fil-`washroom` kien hemm sistema ta' valvi biex taqleb mit-tank għall-`main`. Jirriżulta li Neville Cesareo biddel il-valvi fil-`boxroom` li kienu tal-plastik (mhux `Acorn` u mhux `quarter turn valves` tar-ramm) billi kif tissikkhom ftit iżejjed kienu jiġu `loose` fejn kellu jkisser il-ħajt biex jikxifhom u jibdilhom. Għalkemm huwa minnu li sabiex dawn il-valvi jinbidlu jinqala' ħafna xogħol billi dawn huma mirduma fil-ħajt, l-esponent ma jarax għalfejn kellhom jinbidlu l-valvi tal-appartamenti kollha sempliċiment għax il-konvenut beża li ħa jiġrilu l-istess fl-appartamenti l-oħra, meta dan il-bdil sar qabel ma sar `pressure test` biex isiru l-verifiki neċessarji fejn l-attur uża ditta waħda ta' `fittings` tal-ilma u mhux tilqit u ma jirriżultax li l-attur kellu juża xi ditta partikolari. Il-konvenut qed jitlob tnaqqis ta' €236 (inkluż il-VAT) għal kull appartement (fol. 211) li l-esponent jikkonsidrahom raġjonevoli, għalkemm ma jirriżultax li l-attur qatt intalab jirrimedja.

L-ilmenti dwar id-drenagg

Il-perit tekniku jgħid hekk :-

11. *Dwar ir-`rainwater pipe` li nbidel (`item` 9.10 fol 204), ma tressqux provi dwar kif dan ma kienx installat sew.*

12. *Jissemma wkoll `leak` mid-drejn tal-`washing machine` għall-`conduits` tat-televizjoni u tat-telefon fi flat 7 li seħħ f`Lulju 2013 wara li klijenta qabbdet il-`washing machine` fejn instab li dawn kienu magħquda f`borża taħt it-torba u kellhom jaqilgħu il-madum biex jirrimedjaw. Għalkemm jissemma li kellu jitkisser ukoll il-madum fi flat ieħor (3 jew 5), mill-provi dan ma jirriżultax. Għalhekk, l-esponent Perit Tekniku jikkonsidra li għandu jkun hemm*

tnaqqis ta` €300 fir-rigward għat-tiswijiet neċessarji, salv merti legali.

- **Il-ħlasijiet li saru u l-kont**

Il-perit tekniku jagħmel dawn ir-rilievi :

7.1 Il-konvenut jgħid li ħallas €17,093.25 lill-attur mentri l-attur jgħid li tħallas €6,000 (fol. 149) u li l-pagamenti fol. 30 sa 32 (€3,561) huma għal xogħlijiet fi bnadi oħra bħall-appartament tat-tifla tal-konvenut, xi xogħol id-dar tal-konvenut, għand omm il-konvenut, xogħol fuq arblu tad-dawl tal-`yacht` u kif ukoll xogħlijiet li saru għand Carmen Galea. L-attur ma ppreżentax il-kontijiet dwar dawn ix-xogħlijiet l-oħra sabiex dawn jiġu mqabbla mal-ħlasijiet rispettivi.

7.2 Il-konvenut jgħid li għandu rċevuti għal €17,000 u li dawn biss għandu kif jidher fil-prospett Dok. `NB` fol. 272. Il-konvenut preżenta kopji ta` ċekkijiet dwar ħlasijiet li saru lill-attur in konnessjoni ma` xogħlijiet oħra li jammontaw komplessivament għal €3,900.21. Madankollu, l-konvenut inkorpora l-irċevuta f`dan l-istess ammont ta` €3,900.21 fil-pagamenti fil-mertu tal-każ odjern. Billi l-konvenut ma preżentax l-irċevuti għax-xogħlijiet l-oħra, u billi huwa mprobabbli li jithallas ammont akkont daqstant preċiż meta lanqas biss kienu għadhom saru l-kontijiet, l-esponent Perit Tekniku qed jikkonsidra li din l-irċevuta ta` €3,900.21 ma tirrigwardax ix-xogħlijiet fil-mertu tal-każ odjern imma l-ħlasijiet imsemmija li jirrigwardaw xogħlijiet oħra għall-konvenut f`postijiet oħra li m`humex fil-mertu tal-każ odjern.

7.3 Dwar il-ħlasijiet l-oħra fl-ammont ta` €561.00 u €3,000.00 il-konvenut ressaq il-kopja taċ-ċekk, dwar l-ammont ta` €3,632.04 il-konvenut ressaq l-irċevuta fiskali, filwaqt li dwar l-ammont ta` €6,000 il-konvenut ressaq kemm l-irċevuta fiskali u kif ukoll il-kopja taċ-ċekk. Il-konvenut preżenta l-kopji taċ-ċekkijiet kollha (anke għall-ħlasijiet li saru dwar xogħlijiet oħra mhux fil-kwistjoni), pero ma ppreżentax il-kopja taċ-ċekk relatat mal-irċevuta fl-ammont ta` €3,632.04, liema ħlas ma jirriżultax li sar fi flus kontanti.

7.4 Għalhekk, a skopijiet ta` kontegġi, u fin-nuqqas ta` provi, l-esponent Perit Tekniku qed jikkonsidra li l-attur tħallas l-ammonti

ta` €3,632.04 u €6,000 kif jirriżulta mill-irċevuti fiskali fl-ammont komplessiv ta` €9,632.04, salv merti legali.

iv) Konkluzjonijiet

Il-perit tekniku wasal għal dawn il-konkluzjonijiet, wara li qabbel il-kontijiet tal-atur ma` daww tal-Ing. Roger Chetcuti :-

9.1 L-esponent Perit Tekniku jikkonkludi li għandhom japplikaw ir-rati printjati mill-attur fuq il-`letterhead` ta` `CLO Installations` Dok. `AF1` fol. 145-148 billi mill-provi mressqa ma jirriżultax li l-partijiet ftiehm u mod ieħor. Dan dejjem salv merti ta` natura legali jew merti oħra mhux fil-kompetenza tal-esponent Perit Tekniku.

9.2 Irriżultaw nuqqasijiet fix-xogħlijiet esegwiti mill-attur, partikolarment meta saret għonta fil-`wire` fi flat 4, `leak` fit-tluġ tal-ilma mill-`mains`, `leak` mill-valvi u `leak` minn `drain` fi flat 7 li qed jiġu stmati fl-ammont ta` elf, mitejn u sitta u tletin Euro (€1,236.00).

9.3 L-attur qed jitlob il-ħlas għal fattura fl-ammont ta` €2,690.40 (fol. 16) li tinkorpora materjal li jinsab fi propjeta li mhix fil-mertu tal-każ odjern u li għadu jista jiġi elevat mill-attur. Dan il-materjal lanqas m`hu kkunsidrat "xogħlijiet ta` installazzjoni ta` elettriku, ilma u drenagg illi saru fil-fond suriferit" fil-mertu tal-ewwel talba tal-attur.

9.4 L-attur thallas akkont l-ammont komplessiv ta` disat elef, sitt mija u tnejn u tletin Euro u erba` ċenteżmi (€9,632.04).

9.5 Ikkunsidrat dan kollu, l-attur fadallu jithallas l-ammont ta` dsatax-il elef, seba` mija u sitta Euro u tlettax centezi (€19,706.13)

v) L-eskussjoni tal-perit tekniku

Iz-zewg partijiet għamlu domandi bil-miktub li għalihom wiegeb il-perit tekniku.

- **Risposti ghad-domandi bil-miktub tal-attur**

B`risposta ghad-domandi tal-attur, il-perit tekniku xehed illi huwa wasal għall-konklużjoni li kien hemm xi mankanzi fix-xogħolijiet esegwiti mill-attur, billi kif qal f`paragrafu 6.1 tar-rapport *“dawn l-ilmenti ftit li xejn setgħu jigu kkonstati billi ngħata biss aċċess fil-komun u f`appartament wiehed mis-sitta li ħadem fihom l-attur mentri ħafna minnhom saru wkoll xogħlijiet fuqhom minn terzi nkarigati mill-konvenut.”* Wasal għall-kwantifikazzjoni ta` dawn in-nuqqasijiet fil-valur ta` €1,236 kif deskritt b`mod dettaljat f`paragrafi 6.3(6) : €500, 6.4(9) : €200, 6.4(10) : €236 u 6.5(12) : €300.

Riferibbilment għall-paragrafu 6.4(10) tar-relazzjoni, huwa stqarr illi kkunsidra biss il-ħsara f`appartament wiehed tant li għalkemm fl-istess paragrafu 6.4(10) irrileva li t-talba tal-konvenut ta` €236 għal kull appartament kienet raġjonevoli, huwa għamel tnaqqis għal appartament wiehed biss fl-ammont ta` €236. Mill-provi ma jirriżultax li l-valvi tkissru minn ħaddiema oħra iżda rriżulta li meta ssikkawhom iżzejjed dawn gew `loose` [ara paragrafu 6.4(10) tar-rapport]. L-istess dwar id-`drains` li nbidlu [ara paragrafu 6.5(12) tar-rapport].

Dwar id-`drains`, huwa qal li hemm qbil li l-attur wassalhom sal-`washroom` (ara tabella f`pagna 27 tar-rapport u xhieda tal-konvenut fol. 330). Huwa wasal għall-konklużjoni li l-`invoice` fol. 16 tinkorpora materjal li jinsab fi propjeta oħra li mhijiex mertu tal-kawża odjerna billi l-istess `invoice` issemmi l-lokalita tal-Gżira meta l-fond fil-kwistjoni jinsab is-Swieqi. Kompla jghid li wasal għall-konklużjoni li l-`invoice` fol. 16 titratta materjal li għadu jista` jiġi elevat mill-attur, kif del resto xehed il-konvenut a fol 317. Huwa sostna li ma wasalx għall-konklużjoni li dawn l-oġġetti jew biċċiet minnhom bħal `drainage pipes/conduit pipes` ma gewx installati fil-post minn ħaddiema li tqabbd u wara l-attur, iżda fil-paragrafu 5.6 huwa qal li dan il-materjal mhux ikkunsidrat bħala *“xogħlijiet ta` installazzjoni ta` elettriku, ilma u drenagg` illi saru fil-fond surriferit”* kif mitlub mill-attur billi r-rati miftehma kienu diga` jinkludu l-materjal.

Fisser li dwar il-krieret li ma nstabux, huwa ma vverifikax jekk dawn gewx depożitati l-Qorti filwaqt li l-partijiet ma ressqux ċedoli fir-rigward. Hu wasal għall-konklużjoni li l-irċevuta ta` €3,632.04 hija wahda relatata ma` xogħol li sar fil-fond mertu tal-kawża tal-lum billi dan ma giex kontradett mill-attur, għalkemm din

il-konkluzjoni għamilha salv merti legali (ara paragrafu 7.4 tar-rapport). L-irċevuta ta' €3,900.21 mhix relatata għar-raġunijiet imsemmija f'paragrafu 7.2 tar-rapport.

- **Risposti għad-domandi bil-miktub tal-konvenut**

B'risposta għad-domandi tal-konvenut, il-perit tekniku stqarr illi jaccetta li x-xogħol relatat mal-`hall porter` kien limitat għall-`conduit` u ma kienx jinkludi `wiring`. Ma jaqbilx li l-prezz kwotat mill-attur kien jinkludi l-`wiring` ukoll billi l-`wiring` isir mal-`installazzjoni` tal-`intercom` (bħalma jsir tat-`television` u tat-`telephone`) u kif qal fil-paragrafu 5.4 tar-rapport, il-prezz ikkwotat kien jinkludi biss il-`hallporter point` u mhux l-installazzjoni tal-`intercom` li huma żewġ affarijiet separati kif jirrizulta wkoll fl-istima ta' Electroplus fol. 297.

Kompla jgħid li meta wiehed iqis li l-attur m'għamilx `shaver socket outlet`, TV, `telephone` u 50m `piping` jiġi li żewġ `items` biss (`3 phase distribution board` u `double socket outlets`) huma għola mit-28 `item` fl-istima ta' Electroplus. Jekk wiehed jikkonsidra li r-rata ta' €83.88 ta' Electroplus hija għal-`intermediate switch` u `2-way switch` allura din trid tiġi kkomparata mar-rata ta' €79.20 tal-attur. Madankollu, din ir-rata tal-attur xorta tibqa' irħas minn ta' Electroplus filwaqt li dwar l-ammont ta' `intermediate switches` u `two-way switches` hemm qbil bejn il-kont tal-attur u l-kont tal-Inġinier Chetcuti.

Kompla jgħid li l-kmamar tal-banju ma sarux mill-attur (ara paragrafu 5.4 tar-rapport) u għalhekk il-komparazzjoni tar-rati ta' Electroplus mar-rati tal-attur hija irrelevanti. Kif rilevat fit-tabella, hemm qbil bejn il-kont tal-attur u l-kont tal-Inġinier Chetcuti dwar ir-rati għall-pajpijiet tal-kċina u t-tank `per meter run`. Ix-xogħol għall-`washroom` bir-rati ta' Electroplus kien jiġi €69.90 (washing machine) + €34.95 (water outlet) + €6.64x5 (15mm shutvalves) + €4.19x3x6 (15mm pipes ensuite/bathroom - para. 5.4) = €213.47 + VAT = €251.89.

Irrefera għall-paragrafu 4.4 tar-rapport. Iż-żewġ stimi ta' Megawatt preżentati mill-konvenut ivarjaw bejniethom, filwaqt li hafna mir-rati fl-istima ta' Electroplus huma għola minn dawk pretiżi mill-attur. Barra minn hekk, ma jirrizultax li kien hemm xi ftehim bejn il-partijiet li għandhom japplikaw ir-rati ta' Electroplus. Huwa qies illi għandhom japplikaw ir-rati printjati mill-attur fuq il-

`letterhead` ta' `CLO Installations` (Dok. `AF1` fol. 145-148) billi mill-provi ma jirrizultax li l-partijiet ftehm u mod ieħor jew fuq dawn l-`electrical drawings`, salv merti ta' natura legali. Zied jghid li l-`quotations` ipprezentati mill-attur ma kienux iffirmati mill-partijiet.

Spjega li x-xogħol tal-`plumbing` ma jkunx jinkludi l-installazzjoni tas-sink imma li jitwassal l-ilma sal-`angle valves` taħt is-sink. Dan b' referenza għax-xieħda citata fil-paragrafu 5.5 tar-rapport. Huwa jaccetta li d-`drain` tas-sink ma kienx komplut billi dan jtkompla mal-installazzjoni tas-sink. Ir-rata applikata tirrifletti x-xogħol li sar. Dwar it-tank, sar tnaqqis kif issema fil-paragrafu 5.5 tar-rapport u fit-tabella tal-kontegġi.

Dwar il-kċina, stqarr illi l-istima tal-attur tindika r-rati kull metru għall-pajpijiet tal-ilma (fol. 147). Fil-kalkoli tiegħu, il-perit tekniku hadem bir-rata/metru.

Dwar il-*washroom*, huwa jaccetta li qatt ma kien hemm ftehim dwar rati għal dan ix-xogħol. Ighid illi x-xogħol tal-`washroom` kien limitat għall-`pipework` mit-tank għall-`washroom` u jgħid li fil-`valve` fil-`washroom` pero biż-żjeda tal-pajpijiet mill-`washroom` għall-`bathroom` u `ensuite` (paragrafu 5.4). Ir-rata ta' €500 għall-`washroom` tikkompara tajjeb mas-somma ta' €698.80 għall-kċina/tank fl-istima tal-attur fol. 147 li għet ikkunsidrata bħala l-istima miftieħma għar-raġunijiet li jidhru fil-paragrafu 4.5 tar-rapport.

Dwar id-*drains*, il-perit tekniku spjega li mill-provi irrizulta li kien hemm pajp wieħed tad-drejn tal-`washing machine` fi flat 7 li ma kienx imwassal max-xaft (paragrafu 6.5/12). Huwa wasal għall-prezz ta' €875 għall-`gas pipe` billi kif hemm imnizzel fit-tabella, la l-konvenut u lanqas l- Inġinier Chetcuti ma taw raġuni għalfejn sar it-tnaqqis mill-ammont ta' €875 għal €500 mill-ewwel kont għat-tieni kont tal-inġinier. Huwa ma jaqbilx li kieku l-kalkolu sar bir-rati miftieħma it-total ma kienx ikun aktar minn €735 għall-appartamenti kollha billi ma kienx hemm rati miftieħma għall-`gas pipe`. Zied jghid li wasal għas-somma li semma abbazi tal-provi.

Xehed illi ma kienx neċessarju illi tinbidel is-sistema tal-elettriku tal-appartament kollu għar-raġunijiet imsemmija fl-istess paragrafu, cioè` billi biex jiġu ċċekjati l-`wires` wara li kien hemm gonta wahda fil-`wires`, m'hemmx għalfejn li dawn jinbidlu kollha.

Qal li ma jirrizultax li sar `pressure test` meta l-attur lesta x-xoghol.

Sostna li jekk jinqalghu il-problemi jew aktar `leaks` id-dannu li jiġi kkawżat fil-komun ikunu hafna kbar.

Qal li ma jaqbilx li għandhom jitnaqqsu €236x6 minflok €236 billi kif qal fl-istess paragrafu ma kienx hemm għalfejn jinbidlu l-valvi fl-appartamenti kollha wara li kien hemm valvi f'appartament wiehed li bdew jillickjaw. Zied jgħid li l-attur jgħid ukoll li dawn il-pagamenti huma għal xogħlijiet fi bnadi ohra bħall-appartament tat-tifla tal-konvenut.

Ikkonferma li l-attur ma semmiex li kien tħallas għal xogħol li għamel fl-appartament ta` Carmen Galea. Il-fatturi fol. 5-16 huma datati 01/08/2012 u għalhekk dan il-pagament hareġ qabel. Qal li l-attur ma nnegax li rċieva dawn il-pagamenti iżda qal li kien irċevihom għal servizzi ohra. Il-konvenut isemmi l-ammont ta` €300 biss li tħallas lill-attur għax-xogħlijiet fil-Gżira (`footnote` 64) u ma jsemmix li sar xi hlas iehor kontanti.

- **Xiehda viva voce**

Il-perit tekniku wiegeb ukoll viva voce għal domandi ohra.

Xehed illi meta wiehed iqabbel ir-rati ta` Mega Watt mar-rati ta` l-attur, dawn huma kollha irhas hlief għall-*item* 110m *pipes*.

Spjega li huwa mexa fuq ir-rati prodotti mill-attur peress li huma aktar affiabbli minn dawk tal-konvenut.

Sostna li fil-kaz tal-*wash room* kien iktar indikat li nonostante li kien hemm rati għal *pipng*, huwa ra x-xogħol fl-assjem tieghu u hareġ b` figura *lump sum*. L-istess sar fil-kcina u tat-tank tal-ilma. Ikkonferma li ma kienx hemm ftehim dwar il-*washroom*. Fil-fehma tieghu s-somma ta` EUR 500 hija somma ragonevoli għax-xogħol li sar fil-*washroom* meta mqabbel ma` dak li sar fil-kcina.

Qal li huwa ma jistax jeskludi li xi pagamenti li huwa kkonsidra li saru, kienu jirrigwardaw xogħol iehor magħmul u mhux dak in kwistjoni.

Ikkonferma li waqt l-access, huwa dahal biss gewwa appartement wiehed.

vi) **Il-portata probatorja ta' relazzjoni teknika**

Fis-sentenza li tat fid-19 ta' Novembru 2001 fil-kawza "**Calleja vs Mifsud**", il-Qorti tal-Appell qalet hekk –

Kemm il-kostatazzjonijiet tal-perit tekniku nominat mill-Qorti kif ukoll il-konsiderazzjonijiet u opinjonijiet esperti tiegħu jikkostitwixxu skond il-ligi prova ta' fatt li kellhom bhala tali jigu meqjusa mill-Qorti. Il-Qorti ma kenitx obbligata li taccetta r-rapport tekniku bhala prova determinanti u kellha dritt li tiskartah kif setgħet tiskarta kull prova ohra. Mill-banda l-ohra pero', huwa ritenut minn dawn il-Qorti li kellu jingħata piz debitu lill-fehma teknika ta' l-espert nominat mill-Qorti billi l-Qorti ma kellhiex leggerment tinjora dik il-prova.

In linea ta' principju, ghalkemm qorti mhix marbuta li taccetta l-konkluzjonijiet ta' perit tekniku kontra l-konvinzjoni tagħha (*dictum expertorum numquam transit in rem judicata*), fl-istess waqt dak ma jfissirx pero' illi qorti dan tista' tagħmlu b' mod legger jew kapriccjuż. Il-konvinzjoni kuntrarja tagħha trid tkun ben informata u bazata fuq ragunijiet li gravament ipoggu fid-dubju dik l-opinjoni teknika lilha sottomessa b' ragunijiet li għandhomx ikunu privi mill-konsiderazzjoni ta' l-aspett tekniku tal-materja taht ezami ("**Grima vs Mamo et noe**" – Qorti tal-Appell – 29 ta' Mejju 1998).

Il-qorti ma tistax tinjora r-relazzjoni peritali sakemm ma tkunx konvinta li l-konkluzjoni ta' tali relazzjoni ma kinetx gusta u korretta. Din il-konvinzjoni pero' kellha tkun wahda motivata minn gudizzju ben informat, anke fejn mehtieg mil-lat tekniku. ("**Cauchi vs Mercieca**" – Qorti tal-Appell – 6 ta' Ottubru 1999 u "**Saliba vs Farrugia**" – Qorti tal-Appell – 28 ta' Jannar 2000).

Il-*giudizio dell'arte* espress mill-perit tekniku ma jistax u m'għandux, aktar u aktar fejn il-parti interessata ma tkunx ipprevaliet ruhha mill-fakolta' lilha mogħtija ta' talba għan-nomina ta' periti addizzjonali, jigi skartat facilment, ammenokke' ma jkunx jidher sodisfacentement illi l-konkluzjonijiet peritali huma, fil-kumpless kollha tac-cirkostanzi, irragonevoli" – ("**Bugeja et vs Muscat et**" – Qorti tal-Appell – 23 ta' Gunju 1967).

2. **Risultanzi**

a) **L-eccezzjoni dwar l-ammont effettivamente thallas l-attur**

Il-konvenut isostni illi huwa ghamel dawn il-hlasijiet lill-attur :-

EUR 3,900.21c fl-20 ta` Dicembru 2008 (Dok NB 6) ;
EUR 561.00 fid-9 ta` Mejju 2009 (Dok NB 7) ;
EUR 3,000 fit-28 ta` April 2010 (Dok NB 8) ;
EUR 3,632.04c fid-29 ta` Settembru 2010 (Dok NB 9) ; u
EUR 6,000 fid-29 ta` Novembru 2010 (Dok NB 10 u NB 11).

Skont l-attur, uhud minn dawn il-pagamenti saru ghal appalti ohra go postijiet ohra mhux dak in kwistjoni.

Il-Qorti sejra tqis kull hlas.

i) Dok NB 6

Wara li qieset il-posizzjoni taz-zewg partijiet, il-Qorti tikkondividi l-fehma tal-perit tekniku illi l-ammont ta` EUR 3,900.21 skont Dok NB6 ma kienx hlas ghall-appalt mertu ta` din il-kawza izda kien jirrigwarda xogholijiet ohra. Il-Qorti qieset Dok NB u Dok NB 1 sa Dok NB 6 ezebiti minn fol 272 sa fol 282.

Il-konvenut stess kien illi pprezenta minn Dok NB 1 sa Dok NB 5 kopji ta` pagamenti li ghamel lill-attur ghal xoghol iehor mhux relatat mal-immobbli in kwistjoni. Dawn il-pagamenti flimkien jammontaw ghal EUR 3,900.21c. L-ahhar pagament (ossija dak indikat bhala DOK NB 5) sar fit-12 ta` Novembru 2008 u mhux kif erronjament indikat fuq Dok NB ossija fit-12 ta` Novembru 2009. Ie-cheque ezebit bhala Dok NB 5 kien imsarraff fl-20 ta` Novembru 2008. Il-konvenut ma ressaq l-ebda kopja ta` rcevuti fiskali ghal dawn il-pagamenti kollha, izda mbghad xahar wara li ssarraff l-ahhar cheque ezebit bhala Dok NB 5 harget ricevuta fiskali ezebita bhala Dok NB 6 ghall-ammont preciz ta` EUR 3,900.21c.

Din il-Qorti tghid illi ma kinetx kumbinazzjoni illi r-ricevuta fiskali Dok NB 6 inharget ghall-ammont identiku ghal valur tax-xogholijiet li thallsu fir-rigward ta` xogholijiet ohra li saru go post iehor, li mhux mertu ta` din il-kawza. L-ammont kien preciz u identiku ghaliex jidher li l-attur minflok ma qaghad johrog ircevuta fiskali separata ghal kull pagament li rcieva, hareg ricevuta fiskali ghall-ammont kollu li thallas ghal appalt iehor li ma kienx dan tal-lum. Dan jaghmel sens.

Kif issottometta l-perit tekniku, huwa ferm stramb kif jista` jkun li l-konvenut ddecieda li jhallas ammont mhux arrondondat izda anke b` centezmi li

huwa b' kumbinazzjoni identiku għall-ammont li hallas għal xogħol iehor li sar mill-atur band'ohra.

L-assjem tal-provi, meqjusa fuq bilanc ta' probabilitajiet, ma jwassalx lill-Qorti biex tghid illi l-hlas ta' EUR 3,900.21c sar bħala akkont tal-appalt mertu ta' din il-kawza.

ii) Dok NB9

Il-Qorti rat id-dokument u tghid li fil-fatt jirrizulta li l-hlas de quo kien akkont tal-appalt mertu ta' din il-kawza.

Għalkemm huwa nsolitu li jsir hlas akkont ta' somma daqstant preciza saħansitra bic-centezmi u cioe' EUR 3,632.04c), il-Qorti ma sabet l-ebda prova li kien hemm ammonti dovuti l-attur b'din is-somma għal xogħolijiet ohra ta' appalt li mhux mertu ta' din il-kawza.

Bil-maqlub ta' dak li rrizulta fil-kaz ta' Dok NB 6, fil-kaz ta' dan il-hlas ma kienux esebiti cheques li flimkien igibu l-figura ta' EUR 3,632.04c. Lanqas tressqu kontijiet mill-attur li flimkien iwasslu għall-figura ta' EUR 3,632.04c.

Anke d-data tar-ricevuta fiskali, ossija id-29 ta' Settembru 2010, hija indikattiva għax tkopri z-zmien li fih kienu għaddej *a pieno ritmo* ix-xogħol fl-appalt mertu ta' din il-kawza.

iii) Dok NB7 u NB8

Dawn huma kopji ta' cheques li hargu fid-9 ta' Mejju 2009 għal EUR 561 u fid-28 ta' April 2010 għal EUR 3000.

Għad-differenza ta' hlasijiet ohra, ma kienux esebiti r-ricevuti fiskali relattivi għal dawn iz-zewg pagamenti.

Il-Qorti hasbet fit-tul dwar din il-kwistjoni.

Il-Qorti tirrimarka illi l-konvenut, li huwa tant metikoluz fiz-zamma tad-dokumenti relatati mal-progetti tiegħu, kien certament jinsisti għall-hrug ta'

ricevuta fiskali, anke minhabba l-fatt li, skont ix-xiehda tieghu, uhud mill-ammonti kienu jinhargu mill-bank, u ghalhekk ghalih kien ikun imperattiv li tinghata ricevuta fiskali ghall-pagamenti li jaghmel.

Il-Qorti tqis illi n-nuqqas ta' ricevuta fiskali tixhet suspetti fondati dwar jekk dawn iz-zewg pagamenti kinux hlasijiet addizzjonali u separati mill-ammont mhallas u reklamat fir-ricevuta fiskali Dok NB 9 li kienet ikkunsidrata aktar kmieni. Mhijiex kumbinazzjoni li ma gew ezebiti ebda cheques li flimkien jaghmlu l-ammont indikat fid-Dok NB9.

Meta jsir l-ghadd tal-ammonti indikati fid-Dok NB7 u NB8, dawn igibu l-figura ta' EUR 3,571. Ghalhekk id-differenza bejn dan l-ammont u l-ammont ta' Dok NB9 jammonta biss ghal EUR 61.04c li seta' ferm facilment thallas in kontanti.

Fin-nuqqas ta' provi aktar sostanzjali u konvincenti li jwasslu lil din il-Qorti sabiex tikkonkludi illi dawn il-pagamenti ma kinux inkorporati fid-Dok NB9, il-Qorti sejra tiskarta l-pagamenti li jidhru fid-Dok NB 7 u Dok NB 8, in linea mal-konkluzjoni li wasal ghaliha l-perit tekniku.

iv) Dok NB10 u NB11

Hemm qbil bejn il-partijiet illi l-ammont ta' EUR 6,000 kien hlas akkont tax-xogholijiet mertu ta' din il-kawza.

v) Riassunt

Ghalhekk tikkonkludi li l-hlas akkont li sar mill-konvenut kien ta' EUR 9,632.04 (EUR 6,000 + EUR 3,632.04).

b) L-eccezzjoni dwar xoghol li ma sarx kif titlob is-sengha u l-arti

Skont il-konvenut, kien hemm xoghol li ma kienx ezegwit skont l-arti u s-sengha bil-konsegwenza li garrab pregudizzju u danni.

Il-perit tekniku wasal ghall-konkluzjoni li kien hemm xogholijiet li ma kinux ezegwiti skont is-sengha u l-arti u li kienu likwidati fl-ammont ta' EUR 1,236.

Il-konvenut ikkontesta l-ammont indikat mill-perit tekniku.

Issottometta li ghandu jkun hemm tnaqqis ta` EUR 2,053.68c u mhux ta` EUR 500 sabiex jaghmel tajjeb ghal xoghol ta` *rewiring* li kellu jerga` jsir mill-konvenut.

Il-Qorti ma tqisx illi ghandha tiddipartixxi mill-ammont likwidat mill-perit tekniku billi, kif irrileva l-perit tekniku, sabiex l-ilment jigi rimedjat, kien bizzejjed li jizzarmaw il-*fittings* u, jingibdu l-*wires* biex jigu ccekkjati. Imbagħad il-*wires* kellhom jergghu jingibdu lura fil-*conduits* u jergghu jintramaw il-*fittings*. L-ispiza kellha tkun ta` EUR 500.

Il-konvenut jikkontesta wkoll il-konkluzjoni tal-perit tekniku ghaliex ighid illi naqqas biss l-ammont ta` EUR 236 minn appartement wiehed, mhux għall-appartamenti kollha, billi kien biss fil-kaz ta` appartement wiehed li nqalghu l-problemi li kien deskritti waqt is-smigh tal-provi.

Il-Qorti ghamlet ezami tal-atti.

Tifhem il-portata tas-sottomissjoni li ghamel il-perit tekniku u cioe` illi l-bdil (li l-ispiza relattiva qeghda tkun reklamata mill-konvenut) sar qabel ma kien tentat *pressure test* għall-fini ta` verifika tal-*fittings* uzati mill-attur u relattiva istallazzjoni.

Fid-decizjoni li tat il-Qorti tal-Appell fit-3 ta` Novembru 1956 fil-kawza **John Xuereb vs James Edward Livick et**, inghad illi hija massima generali hija li kull danneggjat ghandu d-dmir li jaghmel dak kollu li hu ragjonevoli biex inaqqas il-hsara. Din il-massima tghodd kemm fil-kaz ta` danni *ex delicto* kif ukoll dawk *ex contractu*.

Jibqa` dejjem “*dmir tad-danneggat li jiehu l-mizuri kollha ragjonevoli biex jimmitiga t-telf li jkun garrab bhala konsegwenza ta` l-att illecitu ta` min ikkaguna l-hsara u ma jistax jirreklama in linea ta` danni kwalunkwe ammont li jkun dovut ghan-negligenza tieghu stess izda mhux obligat jitghabba b`pizijiet biex jirreduci l-hsara. Il-kwistjoni ta` x`inhu ragjonevoli li jaghmel iddanneggat biex jimmitiga l-hsara hi kwestjoni ta` fatt li ghandha tigi konsiderata fic-cirkostanzi ta` kull kaz partikolari.*” (“**Joseph Aquilina –vs- Emmanuele Schembri**”, Appell Civili, 24 ta` Jannar 1969; Vol. XXXVII P I p 478; Vol. XXXVIII P I p 249).` (“**Accountant General u d-Direttur tal-Kuntratti vs. Joseph Spiteri**” deciza mill-Prim`Awla tal-Qorti Civili fit-28 ta` April, 2003.)

Fl-isfond tal-premess, il-Qorti taghmel taghha l-konkluzjoni tal-perit tekniku fis-sens li sejra takkorda tnaqqis ta` EUR 236 f` dan ir-rigward.

c) L-eccezzjoni li l-azzjoni attrici hija intempestiva u improponibbli ghaliex l-attur ma wettaqx ix-xogholijiet kollha li kien obbliga ruhu li jezegwixxi

Skont il-konvenut, l-attur kien inadempjenti fl-obbligu tieghu li jezegwixxi l-appalt u dan wassal ghall-esbors ta` spejjeż zejda li batiethom il-konvenut.

Irrizulta illi l-unici xogholijiet li kienu ghadhom ma tlestewx mill-attur kienu dawk relatati mal-kmamar tal-banju u mad-drenagg.

L-attur kien car fix-xiehda tieghu li ma kompliex ix-xoghol minhabba infermita` li kellu f` idejh u avza b`dan lill-Ing. Chetcuti.

Fil-kont li pprezenta, mhux inkluzi hlas ghal xoghol li baqa` ma sarx.

Ghar-rigward tal-kmamar tal-banju, hemm qbil li s-settijiet kienu jintgħazlu mill-kompraturi tal-flats, u li kien biss wara li ssir l-għazla li kien jibda x-xoghol.

Anke t-terz li nghata l-inkariku mill-konvenut (in sostituzzjoni tal-attur) kien baqa` ma lestiex ix-xoghol ghaliex mhux il-flats kollha kienu nbieghu.

Il-Qorti taghmel riferenza ghal sentenza li tat fit-18 ta` Ottubru 199 fil-kawza : **John Gatt vs Joseph Muscat** : fejn eccezzjoni ta` din ix-xorta kienet respinta billi l-kmamar tal-banju kienu ghadhom lanqas kienu maghzula u forniti biex jitwawhlu.

Inghad hekk :-

“Minn hawn jidher li l-eccezzjoni ta` intempestivita` ma tistax tigi akkolta. Jekk ix-xoghol li kien ghad jonqos fl-ghamara għall-kmamar tas-sodda kien biss it-twahhil ta` pumi, u dan ma sarx ghax kien l-istess konvenut li naqas li jissupplixxihom, ma jistax allura issa jilmenta li x-xoghol ma tlestiex.”

L-eccezzjoni qeghda tkun respinta.

d) L-eccezzjoni illi l-ammont pretiz huwa eccessiv

i) Rati aggustati

Fil-kors tat-trattazzjoni tal-kawza, qam dibattitu shih dwar liema rati kellhom jigu applikati biex jigi kkalkolat l-ammont globali dovut tax-xoghol li sar mill-attur.

L-attur insista li r-rati korretti huma dawk li jidhru fuq il-fatturi ezebiti bhala Dok B sa Dok L (fol 6 sa fol 16). Mill-banda l-ohra, il-konvenut sostna li r-rati gew riveduti u miktuba bil-linka in segwitu ghal diskussjoni li saret mal-attur, wara li dan kien muri stimi ohra li l-konvenut kien gab minghand haddiehor (ara fol 295 sa fol 300).

Il-Qorti hija ghalhekk rinfiaccata b'verzjonijiet tal-partijiet ili huma opposti u kontradittorji ghal xulxin.

Fis-sentenza taghha tal-24 ta' Marzu 2004 fil-kawza '**Xuereb et vs Gauci et**' il-Qorti ta' l-Appell Inferjuri qalet hekk dwar konflitt ta' provi fil-kamp civili –

Huwa pacifiku f'materja ta' konflitt ta' versjonijiet illi l-Qorti kellha tkun gwidata minn zewg principji fl-evalwazzjoni tal-provi quddiemha :

1) Li taghraf tislet minn dawn il-provi korroborazzjoni li tista' tikkonforta xi wahda miz-zewg verzjonijiet bhala li tkun aktar kredibbli u attendibbli minn ohra ; u

2) Fin-nuqqas, li tigi applikata l-massima "actore non probante reus absolvitur".

Ara a propozitu sentenza fl-ismijiet "Fogg Insurance Agencies Limited noe vs Maryanne Theuma", Appell, Sede Inferjuri, 22 ta' Novembru, 2001.

Fi kliem iehor il-Qorti ghandha tezamina jekk xi wahda miz-zewg verzjonijiet, fid-dawl tas-soliti kriterji tal-kredibilita' u speċjalment dawk tal-konsistenza u verosimiljanza, ghandhiex teskludi lill-ohra, anke fuq il-bilanc tal-probabilitajiet u tal-preponderanza tal-provi, ghax dawn, f'kawzi civili, huma generalment sufficjenti ghall-konvinciment tal-gudikant (Kollez. Vol L pII p440).

(ara wkoll : “**Bugeja vs Meilak**” – Prim`Awla tal-Qorti Civili – 30 ta` Ottubru 2003 ; “**Kmandant tal-Forzi Armati ta` Malta vs Difesa**” – Prim`Awla tal-Qorti Civili – 28 ta` Mejju 2003 ; “**Farrugia vs Farrugia**” – Prim`Awla tal-qorti Civili – 24 ta` Novembru 1966)

Fis-sentenza ta` din il-Qorti diversament presjeduta tat-28 ta` April 2003 fil-kawza “**Ciantar vs Curmi noe**” kien precizat hekk –

Huwa ben maghruf f`materja konsimili illi mhux kwalunkwe konflitt, kontradizzjonijiet jew inezattezzi fil-provi ghandhom ihallu lill-Qorti f`dak l-istat ta` perplessita` li minhabba fihom ma tkunx tista` tiddeciedi b`kuxjenza kwietta jew jkollha b`konsegwenza taqa` fuq ir-regola ta` in dubio pro reo ;

Fil-kamp civili ghal dak li hu apprezzament tal-provi, il-kriterju ma huwiex dak jekk il-gudikant assolutament jemminx l-ispjegazzjonijiet forniti lilu imma jekk dawn l-istess spjegazzjonijiet humiex, fic-cirkostanzi zvarjati tal-hajja, verosimili. Dan fuq il-bilanc tal-probabilitajiet, sostrat baziku ta` azzjoni civili, in kwantu huma dawn, flimkien mal-proponderanza tal-provi, generalment bastanti ghall-konvinciment. Ghax kif inhu pacifikament akkolt, ic-certezza morali hi ndotta mill-preponderanza tal-probabilitajiet. Dan ghad-differenza ta` dak li japplika fil-kamp kriminali fejn il-htija trid tirrizulta minghajr ma thalli dubju ragjonevoli. (Vol. XXXVI P I p 319)

(ara wkoll : “**Camilleri vs Borg**” – **Appell Civili** – 17 ta` Marzu 2003 ; “**Zammit vs Petrococchino**” – **Appell Kummercjali** – 25 ta` Frar 1952 ; “**Vassallo vs Pace**” – **Appell Civili** – 5 ta` Marzu 1986)

Fis-sentenza li tat fis-26 ta` Settembru 2013 fil-kawza “**Chef Choice Limited vs Raymond Galea et**” din il-Qorti diversament presjeduta qalet :-

... Illi l-Qorti tqis li, ghalkemm il-grad ta` prova fil-procediment civili m`huwiex wiehed tassattiv daqs dak mistenni fil-procediment kriminali, b`daqshekk ma jfissirx li l-provi mressqa jridu jkunu anqas b`sahhithom. Il-prova mistennija fil-qasam tal-procediment civili ma tistax tkun semplici supposizzjoni, suspett jew kongettura, imma prova li tikkonvinci lil min irid jaghmel gudizzju. Izda f`kazijiet mibnija fuq id-delitt jew il-kwazi-delitt, l-aktar meta jkun hemm imdahhal xi eghmil tal-qerq tal-parti mharrka huwa ammess li “f`kawza civili d-dolo jista` jigi stabbilit anke permezz ta` presunzjonijiet u ndizji, purke` s`intendi jkunu serji, precizi u konkordanti, b`tali mod li ma jhallu l-ebda dubju f`min hu msejjah biex jigjudika” (ara - P.A. PS - Emanuel Ciantar vs David Curmi et - konfermata mill-Qorti tal-Appell fid-19.6.2006).

Illi minbarra dan, il-parti attrici ghandha l-obbligu li tipprova kif imiss il-premessi ghat-talbiet taghha b`mod li, jekk tonqos li taghmel dan, iwassal ghall-

helsien tal-parti mharrka (ara - App. Inf. - JSP - 12.1.2001 - Hans J. Link et vs Raymond Mercieca). Il-fatt li l-parti mharrka tkun ressqet verżjoni li ma taqbilx ma' dik imressqa mill-parti attriċi ma jfissirx li l-parti attriċi tkun naqset minn dan l-obbligu, għaliex jekk kemm-il darba l-provi ċirkostanzjali, materjali jew fattwali jagħtu piż lil dik il-verżjoni tal-parti attriċi, l-Qorti tista' tagħżel li toqgħod fuqha u twarrab il-verżjoni tal-parti mharrka. Min-naħa l-oħra, il-fatt li l-parti mharrka ma tressaqx provi tajba jew ma tressaq provi xejn kontra l-pretensjonijiet tal-parti attriċi, ma jehlisx lil din milli tipprova kif imiss l-allegazzjonijiet u l-pretensjonijiet tagħha (ara - App. Inf. PS - 7.5.2010 - Emanuel Ellul et vs Anthony Busuttil).

Illi huwa għalhekk li l-ligi torbot lill-parti f'kawża li tipprova dak li tallega (ara l-Art. 562 tal-Kap 12) u li tagħmel dan billi tressaq l-aħjar prova (Art. 559 tal-Kap 12).

... Izda dak li jgħodd f'kawża m'huwiex l-għadd tax-xhieda mressqa għaliex "il-fatt li xhieda jkunu ġew prodotti minn parti partikolari f'kawża ... ċertament ma jfissirx li l-Qorti hija marbuta li temmen b'għajnejha magħluqa, jew li temmen aktar, dak kollu li dawn ix-xhieda jgħidu 'favur' il-parti. Fuq kollox, ix-xhud ma jigix prodott biex jixhed 'favur' parti jew 'kontra' oħra, imma jigi prodott biex jgħid il-verita', il-verita' kollha, u xejn anqas minn dik il-verita' kollha" (ara - App. Ċiv. 19.6.2006 - Emanuel Ċiantar vs David Curmi et)

Illi l-Qorti tqis li, izda, bħal ma jigri f'każijiet bħal dawn, il-verżjonijiet tal-partijiet u ta' dawk li setgħu nvoluti magħhom ikunu tabilfors miżgħuda b'doża qawwija ta' apprezzament sugġettiv ta' dak li jkun ġara. Il-Qorti tifhem li kull parti jkollha t-tendenza li tpingi lilha nnifisha bħala l-vittma u l-parti l-oħra bħala l-ħatja, u dan jgħodd ukoll għall-verżjonijiet li jagħtu dawk il-persuni l-oħrajn li jkunu b'xi mod involuti fl-episodju. Huwa d-dmir tal-Qorti li tgharbel minn fost dawn il-verżjonijiet kollha u minn provi indipendenti li jistgħu jirriżultaw il-fatti essenzjali li jistgħu jgħinuha tasal biex issib x'kien li tassew ġara u kif imxew l-affarijiet ;

Illi l-Qorti tifhem li, fil-kamp ċivili, il-piż probatorju m'huwiex dak ta' provi lil hinn mid-dubju raġonevoli (ara App. Inf. PS - 7.5.2010 - Emanuel Ellul et vs Anthony Busuttil). Izda fejn ikun hemm verżjonijiet li dijametrikament ma jaqblux, u li t-tnejn jistgħu jkunu plawsibbli, il-prinċipju għandu jkun li tkun favorita t-teżi tal-parti li kontra tagħha tkun saret l-allegazzjoni (ara - P.A. NC - 28.4.2004 - Frank Giordmaina Medici et vs William Rizzo et). Ladarba min kellu l-obbligu li jipprova dak li jallega ma jseħhlux iwettaq dan, il-parti l-oħra m'għandhiex tbatli tali nuqqas u dan bi qbil mal-prinċipju li actore non probante reus absolvitur (ara P.A. LFS - 18.5.2009 - Col. Gustav Caruana noe et vs Air Supplies and Catering Co. Ltd.) Min-naħa l-oħra, mhux kull konflitt ta' prova jew kontradizzjoni għandha twassal lil Qorti biex ma tasalx għal deċiżjoni jew li jkollha ddur fuq il-prinċipju li għadu kemm issemma. Dan għaliex, fil-qasam tal-azzjoni ċivili, l-kriterju li jwassal għall-konvinciment tal-gudikant għandu jkun li l-verżjoni tinstab li tkun waħda li l-Qorti tista' toqgħod fuqha u li tkun tirriżulta bis-saħħa ta' xi waħda mill-għodda proċedurali li l-ligi tippermetti fil-

proċess probatorju (ara - App. Ċiv. 19.6.2006 - Emanuel Ċiantar vs David Curmi noe). Fit-twettiq ta' eżerċizzju bħal dak, il-Qorti hija marbuta biss li tagħti motivazzjoni kongruwa li tixhed ir-raġunijiet u l-kriterju tal-ħsieb li hija tkun haddmet biex tasal għall-fehmiet tagħha ta' gudiżżju fuq il-kwestjoni mressqa quddiemha (ara - App. Inf. 9.1.2008 - Anthony Mifsud et vs Victor Calleja et)

Fis-sentenza li tat il-Qorti tal-Appell (Sede Inferjuri) fit-12 ta' April 2007 fil-kawza "**Joseph Tonna vs Philip Azzopardi**" inghad hekk :-

(i) *Ibda biex ir-regola tradizzjonali tal-piz tal-provi timponi a kariku tal-parti li tallega fatt l-oneru li ggib il-prova ta' l-eżistenza tieghu. Tali oneru hu ugwalment spartit bejn il-kontendenti, sija fuq l-attur li jsostni l-fatti favorevoli li jikkostitwixxu l-bazi tad-dritt azzjonat minnu (actori incumbit probatio), sija fuq il-konvenut għas-sostenn tal-fatt migjub minnu biex jikkontrasta l-pretiza tal-attur (reus in excipiendo fit actor) – Ara Vol. XLVI/i/5 ;*

(ii) *Fil-kors tal-kawza dan il-piz jista' joxxilla minn parti għall-ohra, għax, kif jinghad, 'jista' jkun gie stabbilit fatt li juri prima facie li t-tezi ta' l-attur hija sostenuta' – Ara Vol. XXXVII/i/577 ;*

(iii) *Il-gudikant adit mill-meritu tal-kaz hu tenut jiddeciedi iuxta allegata et probata, u dan jimporta li d-decizzjoni tieghu tigi estratta unikament mill-allegazzjoni tal-partijiet. Jigifieri, minn dawk ic-cirkustanzi tal-fatti dedotti għab-bazi tad-domanda jew ta' l-ecezzjoni u l-provi offerti mill-partijiet. Jikkonsegwi illi d-dixxiplina tal-piz tal-provi ssir bazi tar-regola legali tal-gudiżżju 'n kwantu timponi fuq il-gudikant l-konsiderazzjoni li l-fatt allegat mhuwiex veru għax mhux ippruvat ;*

(iv) *Il-valutazzjoni tal-provi hu fondat fuq il-principju tal-konvinciment liberu tal-gudikant. Lilu hu mogħti l-poter diskrezzjonali tal-apprezzament tar-rizultanzi probatorji w allura hu liberu li jibbaza l-konvinciment tieghu minn dawk il-provi li hu jidhirlu li huma l-aktar attendibbli w idoneji għall-formazzjoni tal-konvinciment tieghu.*

Riferibbilment għall-kaz tal-lum, il-Qorti tosserva illi, bhala prova ta' l-pretensjoni tieghu, il-konvenut ressaq bhala xhud lil Carmen Galea (is-sieħba tieghu) sabiex tikkorrabora l-fatt li r-rati kien gew riveduti. Fix-xieħda tagħha, Carmen Galea stqarret li hija rat li l-partijiet kienu ffirmaw il-karta bir-rati riveduti. Minkejja dan, ebda dokument – u cioe' l-aqwa prova – ma kienet eseħbita.

Fl-assenza tal-aħjar prova, il-Qorti ma tistax toqghod fuq ix-xieħda ta' Carmen Galea.

Il-konvenut gab ir-ragunijiet tieghu ghala kien hemm ingassat l-ammont reklamati bhala rati u kien hemm aggstamenti bil-linka.

Rinfaccjat bl-aggustamenti, l-attur innega li huwa ghamel xi bdil fir-rati bil-linka.

Il-Qorti ezaminat il-fatturi.

Minn imkien ma rrizulta li dawn kienu in effetti ffirmati minn xi hadd mill-partijiet. Jista' jkun wkoll li r-rati gew ingassati u miktuba mill-konvenut bla ma kien jaf l-attur.

Il-konvenut sahaq li tant huwa minnu li l-aggustamenti kien maqbula mal-attur li fiz-zewg pjanti ezebiti a fol 301 u 302 tal-process, kien hemm innizzel ghal darb' ohra r-rati hekk kif aggstati.

Madanakollu, wara li kienu ezebiti dawn il-pjanti mill-konvenut, l-attur ma kienx mistoqsi sabiex jikkonferma jew kienx hu li kiteb dawn in-notamenti fuq il-pjanti.

Ghalhekk il-Qorti m'ghandha l-ebda prova li l-kitba fuq dawn il-pjanti relatata ma' rati kienet dik tal-attur stess.

L-attur baqa' jinsisti dejjem li huwa qatt ma naqqas jew aggstata r-rati tieghu.

Il-perit tekniku kien tal-fehma li ghandu joqghod fuq il-verzjoni ta' l-attur.

Il-Qorti tikkondividi l-posizzjoni tal-perit tekniku.

Taghmel taghha l-kalkoli li saru mill-perit tekniku.

Tqis illi r-rati li fuqhom ftehm u l-partijiet kienu proprju dawk li jirrizultaw fuq Dok B sa Dok L u mhux ir-rati allegatament aggstati bil-linka.

Ghalhekk qeghda tirrespingi l-pretensjoni tal-konvenut.

ii) Hlas ta` EUR 500 ghal kull washroom

Il-konvenut ikkontestat is-somma ta` EUR 500 li l-attur zamm ghal kull *washroom*, li flimkien iwasslu ghal total ta` EUR 3,000.

Insista li qatt ma sar ftehim fuq din ir-rata u bbaza ruhu fuq il-kalkoli li ghamel l-Inginier Roger Chetcuti fit-tieni rapport tieghu.

Kuntrarjament ghall-ewwel rapport tieghu, induna li r-rata ta` EUR 500 ghal kull *washroom* ma kienx parti mill-ftehim.

Skont il-konvenut, id-diskrepanza tammonta ghal EUR 2,500, fis-sens illi i l-attur kien qed jitlob hlas ta` EUR 2,500 zejda ghal xoghol ta` *plumbing* li sar fil-*washrooms*.

Minkejja l-ispjegazzjoni illi tat l-konvenut, il-Qorti tal-ferma konvinzjoni li li ghandha toqghod fuq il-konkluzjoni tal-perit tekniku.

Il-perit tekniku kkonferma l-ammont ta` EUR 500 ghal kull *washroom* peress li minkejja li ma kien hemm l-ebda rata maqbula bejn il-partijiet. Huwa qabbel dan ix-xoghol mar-rata miftehma ghall-kcina. Meta sar l-ezercizzju ta` tqabbil bejn ir-rata miftehma dwar xoghol fil-kcina max-xoghol ma` dak tal-*washroom*, il-perit tekniku kkonkluda li dik ir-rata ta` EUR 500 kienet wahda gusta.

Il-Qorti taghmel taghha l-konkluzjoni peritali.

Ghalhekk qed tirrespingi l-pretensjoni tal-konvenut.

iii) Tnaqqis minhabba l-volum tat-tank

Il-konvenut jilmenta li kellhom jitwawhlu tankijiet tal-ilma ta` 500 litru mentri twawhlu minflok tankijiet ta` 300 litru.

Il-perit tekniku accerta li kien hemm din id-diskrepanza.

Il-Qorti taccetta l-konkluzjoni tal-perit tekniku.

Ghalhekk tordna li mill-ammont reklamat mir-rikorrent jitnaqqas l-ammont ta` EUR 48 ghal kull appartement ossija jitnaqqas total ta` EUR 286.

Fuq nota finali, il-Qorti taghmel referenza ghall-allegazzjoni li saret fil-kors tat-trattazzjoni bil-fomm u cioe` illi tank ta` 300 litru kellu jigi ordnat apposta (peress li l-prassi normali hija ta` tank ta` ilma ta` 500 litru) u ghalhekk semmai kien jiswa aktar minn tank ta` l-ilma tal-500 litru.

Billi din baqghet biss allegazzjoni mhux ippruvata, il-qorti sejra tiskartaha.

iv) Talba ghall-hlas ta` EUR 2,690.40

Kien mitlub il-hlas ta` EUR 2,690.40c li jirrapprezenta l-prezz ta` *water pipes, steel doors*, karretti, pajpijiet, *gilders*, travetti u injam li l-attur allega li halla fuq il-post tal-konvenut, izda li qatt ma gew ritornati lilu.

Din baqghet semplici allegazzjoni mhux ippruvata.

La tressqu provi ta` l-oggetti li kienu fil-pussess ta` l-intimat.

Lanqas tressqet il-prova li l-attur ittenta jigborhom u ma sabhomx jew kien prekluz milli jehdohom lura.

Bil-maqlub il-konvenut xehed illi kull ma kien tal-attur seta` jiehdu meta jrid.

Il-perit tekniku jaghmel l-osservazzjoni illi din il-kawza saret fir-rigward ta` talba ghal hlas ghal xogholijiet ta` installazzjoni ta` elettriku, ilma u drenagg li saru fil-fond tal-intimat sitwat "South View", Triq it-Taljana, Swieqi. Ghalhekk il-fattura esebita bhala Dok L ghandha tigi mnaqqsa mill-kont reklamat mir-rikorrent.

v) **Riassunt**

Il-Qorti ssib illi l-ammont reklamat mir-rikorrent kellu jkun dak hekk kif likwidat mill-perit tekniku.

Dan ifisser illi l-ammont totali ta' xogholijiet li saru kien jammonta ghal EUR 30,574.17c (EUR 25,910.31c flimkien ma' EUR 4,663.86c VAT.

Minn dan l-ammont thallas l-ammont akkont ta' EUR 9,632.04c (EUR 6,000+ EUR 3,632.04c).

Mill-bilanc, kellha titnaqqas il-figura ta' EUR 1,236 (EUR 500 +EUR 200 + EUR 236 + EUR 300).

B'hekk il-bilanc li ghadu dovut jithallas lill-attur huwa ta' EUR 19,706.13c.

e) **L-eccezzjoni li l-attur huwa ezenti mill-hlas tal-VAT**

Fis-sitt eccezzjoni, il-konvenut ighid illi l-ammont reklamat huwa eccessiv ghaliex l-ammonti reklamati mir-rikorrent jikkomprendu t-taxxa fuq il-valur mizjud, liema taxxa ma tithallasx mill-attur stante li huwa ezenti mill-hlas tal-istess.

Dwar din l-eccezzjoni, ma saret l-ebda prova li kienet tinkombi lill-konvenut.

Ghalhekk il-Qorti qeghda tichad l-eccezzjoni.

f) **Konsiderazzjonijiet ohra**

i) **Spejjez**

Fin-nota ta` osservazzjonijiet tieghu, il-konvenut jissottometti illi m` ghandux ibati spejjez peress li qabel il-prezentata ta` din il-kawza, huwa qatt ma kien otifikat b` ittra ufficjali u/jew mandat ta` sekwestru kawtelatorju.

L-intimat sahaq li r-rikorrenti qatt ma pprezenta prova dwar l-ezistenza ta` l-istess.

Il-Qorti tqis illi dan l-argument huwa nfondat.

Il-konvenut kien jaf li kellu pendenzi mar-rikorrent.

Il-konvenut ma jistax jinheba wara l-fatt ta` nuqqas ta` notifika ta` atti sabiex jezonera ruhu minn kull responsabilita` tieghu mal-attur.

Saret il-kawza tal-lum sabiex l-attur jithallas dak li dehrli li kien dovut lilu.

Irrispettivament jekk l-intimat kienx notifikat b` ittra ufficjali u b` mandat ta` sekwestru kawtelatorju, l-konvenut ma jistax jezimi ruhu mill-obbligu tal-hlas ta` spejjez gudizzjarji, ladarba rrizulta li l-konvenut qatt ma accetta li ghandu jaghmel hlas lill-attur, qabel kienet istitwita din il-kawza.

Fid-decizjoni li tat il-Qorti tal-Magistrati (Malta) fl-20 ta` Novembru 2013 fil-kawza : **Zheta International Limited C 48860 vs Probe Trading Limited** : inghad hekk :-

*“Kif osservat mill-Prim`Awla tal-Qorti Civili fis-sentenza fl-ismijiet **Atlas Insurance Agency Limited vs Sea Malta Company Limited et`**, Citaz. Nru. 1263/00, deciza fid-29 ta` Ottubru 2002, “eccezzjoni ta` intempestività minhabba nuqqas ta` sejha ghall-hlas qabel ma tinfetah il-kawza ma hijiex ammissibbli ghaliex, hlief fil-kaz ta` kawzi kontra l-gvern u xi awtoritajiet pubblici ohra, ma hijiex mehtiega sejha ghall-hlas qabel il-kawza u eccezzjoni fis-sens li l-attur ghandu jigi akkollat l-ispejjez giudizzjarji – imqar in parti – ghax ma jkunx ghamel interpellazzjoni ghall-hlas qabel il-kawza ikollha meritu li kieku l-konvenut ammetta t-talbiet attrici u ghalhekk il-kawza tkun saret ghal xejn ghax kien jammetti qabel li kieku qabel il-kawza saritlu talba ghall-hlas. Ladarba izda saret kontestazzjoni, is-sejha ghall-hlas qabel il-kawza kienet xorta tkun saret ghal xejn u ghalhekk l- l-eccezzjoni dwar l-intempestività qed tigi michuda ...”*

ii) Imghax

Il-Qorti qieset il-posizzjoni tal-konvenut dwar l-imghax.

Tenut kont tal-assjem, tqis ili l-imghax ghandu jiddekorri mil-lum.

Decide

Ghar-ragunijiet kollha premessi, il- Qorti qeghda tipprovdi dwar it-talba attrici u dwar l-eccezzjonijiet tal-konvenut, billi qeghda taqta` u tiddeciedi hekk :-

Tilqa` limitatament it-talba attrici.

Tikkundanna lill-konvenut sabiex ihallas lill-attur is-somma ta` dsatax-il elf seba` mija u sitt Ewro tlettax-il centezmu (EUR 19,706.13c), bilanc minn somma akbar, bhala hlas ta` appalt ezegwit fis-sit de quo, u dan bl-imghax legali b`effett mil-lum.

Salv ghal dak li kien diga` deciz fis-sentenza li nghatat fil-15 ta` Mejju 2014, tordna illi l-bqija ta` l-ispejjez ta` din il-kawza ghandhom jithallsu in kwantu ghal nofs mill-attur u in kwantu ghal nofs mill-konvenut.

**Onor. Joseph Zammit McKeon
Imhallef**